ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 ½ »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսֆ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ՚ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ՚ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։
ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیر مسؤل
پوزانت کچیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولو دائرۂ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE
ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 163 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1897 ՄԱՅԻՍ 15/27 — 25 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1314. — 15 ՄԱՅԻՍ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 163

Կ. ՊՈԼԻՍ, 15/27 ՄԱՅԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՄՕՏԱԿԱՑ ԹԵՄԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Երէկ քահանայից գովեստն ըրած էինք։ Այսօր քահանաները վար պիտի զարնենք։ Բայց, բարեբախտաբար, խօսքերնիս բովանդակ քահանայական դասուն վրայ չէ։ Խնդիրը Գուրտապէլէնի քահանաներուն վրայ է։ Գուրտապէլէն Նիկոմիդիոյ գաւառին Կէյվէ գաւառակին ենթակայ 6-700 տունէ բաղկացած հայաբնակ գիւղ մ՚է։ Հայերն հոն շերամաբոյծ, երկրագործ, այգեպան, արհեստաւոր են։ Ուրիշ հայաբնակ գիւղերէ կ՚զանազանին գլխաւորապէս այն հանգամանքով որ... Գուրտապէլէնի մէջ վաշխառուները քահանաներն են, որոց Պանքայի սակն է 100էն 10 ղրշ. ամիսն. այնպէս որ 100 ղրշ.ի պարտք մը ութ ամիսէն կ՚վճարուի 180 ղրշ.։ Պայմանաժամուն լրանալէն ետքը տոկոսին տոկոս առնուլն եւս արտօնուած է այս քահանայից դաւանած մասնաւոր Աւետարանին մէջ։ Սոյն քահանայական վաշխառութեան մանրամասն նկարագրութեան մը մէջ որ մեզ ղրկուած է՝ կ՚բացատրուի թէ տեղւոյն քահանայք ոմանք ի՛նչ միջոց գտած են դրամին վաշխի տալու։ Իրենց ղեկուցման համեմատ կ՚սկսի հարկահաւաքութիւնն, և վաշխառուներն այնպէս կ՚ընեն որ նոյն պահուն վճարելու դրամ չունեցողները կոչուին տուրքերը վճարելու։ Անոնք ճարահատեալ կ՚դիմեն վաշխառուներուն, և անգամ մը անոնց ճիրանին մէջ ինկա՞ն, ա՛լ թէ որ կըրնան ազատին։ «Այս տարի Տ. Կիւրակոսին (կամ Տ. Գրիգորին) համար աշխատեցանք» ըսելը սովորական դարձած է Գուրտապէլէնի Հայերուն մէջ, ակնարկելով որ այն տարւոյ իրենց բոլոր վաստակն հազիւ պարտքին և վաշխին բաւեր է։

Նամակագիր մը որ այս տեղեկութիւնները կ՚զանգատի, աւելի զմնդակ պարագայ մը կ՚պատմէ, որոյ մասին հետաքրքիր ենք աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալու։ —Գուրտապէլէն ունի Ս. Ներսեսեան վարժարան մը, ուր կ՚յաճախեն 3-400 տղայք։ Աղջկանց վարժարան մ՚ալ ունի։ Կ՚տեսնէ՞ք, որքան կոկիկ մարդիկ են այս գեղացիք։ Ընթերցասէր ալ են։ Բաւական թուով հայաթերթ կ՚ընդունին։ —Երեք տարի առաջ Պարտիզակէ հմուտ դասատու մը բերին տաճկերէնի, նկատելով որ մանչ տղաքը թէպէտ գեղացի, զգալի պէտք ունին երկրին պաշտօնական լեզուն սորվելու։ Ասոր վրայ հարուստ դասակարգն իր 4-5 տղոց համար ֆրանսերէնի դասատու մը բերել կուտայ, տարեկան 30 ոսկիի, զոր կ՚բարդէ դպրոցին ելմտացոյցին վրայ։ Գեղացիք կ՚զանգատին թէ իրենք գաղղիերէնի պէտք չունին, և եթէ այն 4-5 տղու համար գաղղիերէն կ՚ուզուի, անոնց հարուստ ծնողքը թող իրենք վճարեն, կամ մասնաւոր դասատու բըռնեն։ Մտիկ ընող չըլլար։ Մի քանի երիտասարդներ, ի դիմաց ծնողաց, դպրոց կ՚երթան, գաղղիերէնի դասատուն կ՚ճամբեն, յետոյ աւագերէցին ներկայութեամբ կ՚հանեն բանկալպետն, որ հարուստներուն մարդն էր, բայց անվստահելի է կ՚ըսուէր, և բանկալը գոցելով, բանալին քահանային կ՚յանձնեն։ Ինչպէս կ՚տեսնէք, մենծ-աղաներուն մարդիկն ամէն տեղ իրարու կ՚նմանին՝ քիչ շատ։ Ասոր վրայ, յիշեալ քահանաներն և հարուստները գանգատագիր կուտան Կառավարութեան՝ այս երիտասարդաց դէմ զանազան ամբաստանութիւններով, և երիտասարդները կ՚բանտարկուին Կէյվէի մէջ։ Արդարութիւնն ամէն բան երեւան պիտի հանէ. տարակոյս չկայ։ Խնդիրն ատոր վրայ չէ։ Բայց այն մի քանի հարուստներ, բաւ չհամարելով խնդիրն արդարութեան յանձնել, իրենց արբանեակներուն ձեռամբ արմատախիլ ընել կուտան բանտարկեալներուն թթենիները, նիւթական մեծ վնաս մը հասուցած ըլլալու համար։ Տեղւոյն հարուստ աղաներուն սովորութիւնն է եղեր որ իրենց պակասութիւնն իրենց երեսին զարնողին նիւթական մեծ վնաս մը հասցնեն։ Նամակագիրն այս պարագայից վրայ Նիկոմիդիոյ Առաջնորդին ուշադրութիւնը կ՚հրաւիրէ, որպէս զի շուտով այցելէ իր այս թեմականներուն, և անոնց մէջ խանգարուած խաղաղութիւնն ու համերաշխութիւնը վերահաստատէ, գործն աւելի անախորժ հետեւանքներու չյանգած։ Ս. Պատրիարք Հօրմէն ալ կ՚խնդրուի որ եղած պատմութեան ճշմարտութեան վերահասու ըլլալէ ետքը՝ հաճի ի կարգ հրաւիրել Գուրտապէլէնի քահանաներուն մէկ մասն, որոյ ընթացքն այսպիսի բարձր միջամտութիւն լիովին կ՚արդարացնէ։ Համարակ ժողովուրդն ա՛յնքան միամիտ է այն գիւղին մէջ որ կ՚կարծէ թէ Հայ. Եկեղեցւոյ քահանաներուն բան մ՚ընել կարելի չէ. «զի ձեռք դրուած է անոնց վրայ»։ Հետեւապէս, եղած անկարգութեան աչք կ՚գոցեն՝ կարծելով թէ այսպէս ըլլալը ճակատագրուած է։ Ժամանակ է որ ազգային-եկեղեցական իշխանութիւնն արդար խստութիւն մը ցուցնելով, ուր որ տեղի կայ՝ արգեամբ փարատէ այսպիսի կործանարար նախապաշարումները։

ՍԵՒ ԾՈՎԻ ԱՓՈՒՆՔԷՆ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ՊԵՐՏԻԱՆՑՔԻ, 5/17 Մայիս 97

Պերտիանցքի Կէրչէ շոգենաւով ութ ժամ հեռաւորութեամբ Ազովի ծովին մէջ կարեւոր և գեղեցիկ քաղաք մ՚է չորս հազար տուն բնակիչով. մեծագոյն մասը ռուս, քանի մը հարիւր տուն Հրեայ և Աւստրիացի, հարիւր տունի չափ ալ Յոյն և հինգ տուն ալ Հայ. հազիւ քան պանդուխտ Հայ կ՚գտնուի հոս մեր Ներքին գաւառներէն՝ հաց և փող շահելու համար։ Յոյնք և Հայք եկեղեցի չունին. Հայերն ունին մի քիչ ազգային գիտելի, բայց նիւթական ուժ կ՚պակսի եկեղեցի կամ նախնական դպրոց մը գտնէ չինելու. մեր հայկազունք ռուսերէն կը խօսին. իրենց ծնողք գիտեն և կ՚խօսին հայերէնը սիրով. իսկ փոքրիկները միշտ ռուսախօս երախայներու և ծառայողներու քով ռուսերէն կ՚խօսին՝ հայերէնը միայն հասկնալով. կրնայ գուշակուիլ թէ այս տեսակ անկիւններ ափ մը հայ գաղութն ի՞նչ ապագայ կունենայ։ Յոյնն, Հրեան և նոյն իսկ Աւստրիացին ալ լեզուի մասին մեր վիճակն ունին։

Քաղաքն ընդարձակ, տուները պարտէզներով քարաշէն և գեղեցիկ, փողոցները լայն և ծաղկազարդ ու ծառազարդ, փոքրիկ նեղ ու երկար պարտէզներ ունին. երկու խնամեալ մեծ հասարակաց պարտէզ կայ, որուն մին անտառազարդ է. Պազար ըսուած երկու հրապարակները խոշոր են և ամէն առաւօտ հազարաւոր գիւղացիներ երկձի սայլերով իրենց արդիւնաբերութիւնն այս տեղ կ՚վաճառեն 2—3 ժամուան մէջ։ Ջուր և ազնիւ կլիմայ մ՚ունի և ամառը գիւղագնացութեան պէտք չեն զգար. թատրոն մ՚ալ ունին ինչպէս նաև ընտիր ընտիր և փառաւոր դպրոցներ, քաղաքային, զինուորական, ծովային, արական, իգական և այլն. հոս պարզութիւնը կ՚տիրէ և հազիւ կ՚տեսնես փետրազարդ գլխարկով պճնասէր կին կամ օրիորդ մը։ Բոլոր ուտելիքներն աժան են. անգլ. շոգենաւերէն մէկ երկու նաւ, ասոնց որ առաջատանաւեր և ռուսական քանի մը նաւեր ամէն օր կ՚լեցուին ու կ՚մեկնին. երկաթուղին շինուած է և սկսա. 15ին բացման հանդէսը պիտի կատարեն։ Ձմեռն երբ Ազովը սառի, այս և Ազովի մի քանի այլ կարեւոր քաղաքներ երկաթուղիէն պիտի օգտուին մեծապէս. Քարափը փութով կ՚շինուի և քանի մը ամիսէն տրամադրելի կ՚ըլլայ արդէն նաւերուն համար։ Գլխաւոր բերքերն են մեծին եւ այլ տեսակ ձուկեր, ցորեան, գարի, իւղ, պանիր, կով, եզ, ձի, խոզ, հաւ, բանջարեղէնք և մրգեղէնք, եւն. եւն. քանի մը գիւղերը գացի և ինչ որ հայրենեացս մէջ իմացականութիւնը գլխ կ՚սափեր մեր գիւղացւոց գործերը քննադատելով, հոս աւելի հաստատուեցայ համոզմանս մէջ. երկրագործութիւնը մեծ, ընդարձակ և սրբազան գործ մ՚է. հոն ամէն տեսածներդ, կենդանի, հող, արմտիք, պտուղք, եւն. ականերև ցոյց կ՚տան թէ աշխատասէր և արժանաւոր ձեռքերու խնամքը կ՚վայելեն. և այս յաջողութիւններն ու առաւելութիւններն ալ գործադրութենէ վիճակ ունենալնուն համար պայման են անշուշտ։

Վաշխառութիւնն անոնց բառարանին մէջ չկայ. միշտ դրամ ունին գիւղացիք. կ՚ծախեն միշտ աւելին. կ՚ծախսեն չափածէն շատ պակաս. և բնական է որ կ՚հարստանան։ Իրենց արդիւնաւոր աշխատութիւններն երբ ցուցահանդէսներով կ՚հաստատուին, կ՚վարձատրուին ամէնէն համեստ գիւղացին կով թէ ձի, այնչափ լաւն ունի որուն նմանն ուրիշ կողմերու առաջնակարգներուն քով իսկ հազիւ կ՚տեսնուի։ Շ.

ՀԱՅՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՌՈՒՄԵԼԻԻ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ՓԻԼԻՊԷ, 11/23 Մայիս 97.

Փիլիպէի հայ երիտասարդութիւնը զարմանալի հակապատկեր մը կ՚կազմէ Պոլսոյ երիտասարդութեան հետ։ Պոլսեցին որչափ ամէն ազգի, լեզուի, հագուստի, և ծովու վրայ գաղափար ունի, Փիլիպէցին այնչափ տհաս եւ խակ մնացած է։ Սահմանափակ գիւղաքաղաքի մէջ մեծցած ըլլալով միտքն ալ սահմանափակ մնացած է, այնքան որ, օր մը խօսակցութեան մը մէջ, Պոլսոյ դիրքին, տեղագրական գեղեցկութեան վրայ խօսուած ժամանակ, երիտասարդ մը զարմացաւ երբ շոգենաւերու երթեւեկութեան վրայ կ՚խօսէինք։ Թէպէտ կ՚գտնուին իրենց մէջ խելացի, ուշիմ, ուսեալ երիտասարդներ, սակայն դժբախտաբար մեծամասնութիւնն հեշտասէր, ծանդաղ և խաղամոլ է։ Բաւական տարիներ առաջ գրատուն մը հաստատելու գաղափարն յղանալով, տուն մը կ՚վարձեն, երկյարկ, որուն վերին յարկի սենեակը, գրատան, սրահն՝ երբեմնի ներկայացումներու, վարի յարկն ալ գրօսարանի մը կ՚յատկացնեն, և կանոնագիր մը համաձայն, կ՚որոշեն իւրաքանչիւր ընթերցողի համար տարեկան 6 լէվ (Փր.) պահանջել ու գըրքապահի մը միջոցաւ հաւաքուած այդ դրամի Նոր գրքերու գնման յատկացնել։ Վարի յարկի սրահն ճաշարանի աղբիւր մ՚ընելու համար սրճարանի մը կ՚վերածեն, ու մի քանի սեղաններով ու պատէն կախուած թերթերով հայ մէկու մը կ՚յանձնեն որ ամսականով մը աշխատելով գոյացած դրամը «Գրասիրաց Եղբայրակցութեան» կ՚յանձնէ։ Սակայն երիտասարդներն որոնք մեծ մրաջանութեամբ տունը վարձած էին, փափաքածնուն՝ այսինքն նպատակնուն մասամբ մը հասած զգալով, խաղի թղթեր, զնդասեղան մը, նարտի սատիեր գնելով խաղարանի մը կ՚վերածեն բոլորովին շէնքն ու կ՚մոռնան թէ պատէն կախուած լրագիրները պէտք է կարդալ, միասին սուրճ մը կամ թէյ մը խմելով։ Ծխախոտի մուխով, հայհոյանքներով, քրքջալով, սրահը կ՚լեցնեն, ու այդ բազմաձայն աղմկաւոր օդին մէջ ժամերով կ՚խաղան, կ՚խնդան, մինչեւ կէս գիշեր կ՚նստին։ Զմռնանք ըսելու որ խօսակցութիւններն ալ հայերէն չէ. պուլկարերէն գիտցողները պուլկարերէն կ՚խօսին, ուրիշները՝ տաճկերէն։

Կիրակի առաւօտ մ՚էր, երկրորդ անգամ ըլլալով ուզեցի գրատունն այցելել։ Երկու թաղական, սեղանի մը առջեւ նստած սրճապանին քովը գըտնուած կ՚թրասեաց ցանկը կ՚շինէին։ Իմացանք որ աղքատ գաղթականներէն մի քանին գրատան յարկը պարկեցնել տուեր են. տանտէրն խնամաւով բարկացեր և տան անմիջական պարպուիլը պահանջեր է։ Թաղ. Խորհուրդը տան վարձքը տալու անկարելիութեան հանդիպանուած և սոյն ծախքէն ազատելու հնարք մը փնտռելու վրայ, շէնքը կ՚թողու ու սրճապանը ճամբելով գրատանն աղջկանց դպրոցին սրահին մէջ կ՚փոխադրէ, որուն մէջ հազիւ 4-500 հատոր գիրք կ՚գտնուի և որոց մեծ մասն և կրնամ ըսել ամբողջն Երեք Հրացանակիրքի, Ազգար Թովմասի Տնակին, Թափառական Հրեայի նման վիպասանութիւններ և սուրբ ու ինչ... Ցաւալին այն է որ բնաւ խնամք տանող, քննութիւն ըրող չկայ. գրքապահն, որուն քով կ՚գտնուի գրատան բանալին, ուզած ժամանակ կուգայ, չուզած ժամանակ չի գար. Թաղականները բոլորովին անտարբեր են, միայն Պոլսեցիներուն գաղթելէն ի վեր է որ եկեղեցւոյն երեկէն վերջը թեւերնին Պոլսեցի մը առած, գրատան սրահը կ՚այցելեն (աղջկանց դպրոցն) և յաղթական քալուածքով մը երբ թէ ասոնք բոլորն ալ մեր շնորհքն եղած է ու մեք ունինք դեռ չունիք ըսել ուզէն, հեռուէն դիտելով կ՚մեկնին։

ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ԿԵՍԱՐԻԱ

ԳԱՑՍԵՐԻ, 6/18 Մայիս 97.

Ամէն կիրակի խուռն բազմութիւն մը կ՚դիմէ յեկեղեցի, ուր Առաջնորդ Հայրն իր հրահանգիչ քարոզներով և ուսուցչաց ճառելով կ՚յագեցնէ անոնց պապակը։ Ժողովուրդն անհամբեր կ՚սպասէ ի մօտոյ բացուելիքը Կիրակնօրեայ Վարժարանին և սկսելին Հայ-Բողոքականաց հետ միասին բացուելիք Գոլէճին, եթէ այս մասին երկուստեք խորհրդակցութիւններ յաջող ելք մ՚ունենան։

* * * Ուրախալի է տեսնել որ Վիճակիս Առաջնորդ Հայրը Ս. Կարապետի վանուց մէջ 30ի չափ որբեր խնամելու և կրթելու գովելի գաղափար մ՚եւս յղացած է և ներկայ նամակիս թուականին 10 հատն ալ որոշած և զետեղած է վանքի դպրոցին մէջ. կ՚յուսանք որ շատեր պիտի յօժարին այդ որբերուն ձեռք կարկառելու, որովհետեւ կ՚տեսնենք որ «ինչպէս պէտք»ի աւերիչ գաղափարն արմատախիլ ըլլալու վրայ է մեր մէջ, և ընտանիքներու, հասարակ ժողովներու մէջ իսկ փոխանակ սին խօսակցութեանց, կարօտներու օժանդակութիւն, դպրոցներու, քահանաներու բարձրացում, դաստիարակութիւն, ընտանիքի բարւոքում եւն. եւն. կարեւոր հարցեր կ՚յուզին։

* * * Մեծ ուրախութեամբ կ՚գիտենք որ Վիճակիս գիւղաքաղաքներէն Ագ-Սէրայ եւս ձեռք առած է. մինչեւ երկու տարի առաջ երեսի վրայ թողուած իր կրթական գործն և իր դըպրոցը կանոնաւոր վիճակի մը մէջ դրած է Գէորգ-Խասեան սաներէն Արապեան էֆ. Վարդերեանի ձեռքով՝ որ 3 տարի առաջ աւարտած է Ս. Կարապետի ժառանգաւորաց վարժարանի շրջանն և 2 տարիէ ի վեր կ՚պաշտօնավարէ Ագ-Սէրայի ազգ. վարժարանին մէջ, և որու ջանքերուն գրաւական է սոյն վարժարանի ներկայ կանոնաւոր վիճակը։ Ագ-Սէրայ իր վարժարանը կանոնաւորելէն վերջը ձեռք առած է խնդիրն իր քահանային որ անուս և անկիրթ մէկն էր և յանցանքի մը համար ի Կեսարիա յԱռաջնորդարան հրաւիրուած էր, բայց փոխանակ հնազանդելու գիշերայն Ագ-Սէրայէն փախած է ի Կ. Պոլիս։ Որպէս զի ժողովուրդն հոգեւոր մխիթարութենէ զուրկ չմնայ, ղրկուեցաւ Տ. Կարապետ քահանայ Մելքեան որ քաջ տաճկաբան է, և որ մեծ աջակցութիւն ցոյց կուտայ Ագ-Սէրայի կրթական գործին առաւել զարգացման և բարձրացման։

* * * Վիճակիս մէջ Էֆքէրէ գիւղն եւս ձեռք առած է կրթական խնդիրն և ամէն կերպ ազգու միջոցներով կ՚ջանայ բարւոքել իր դպրոցն և ըստ կարի ալ յաջողած է, աշխատութեամբ Պ. Կարապետ Սեդրաքեանի, որ նոյնպէս Գէորգ-Խասեան սաներէն է և շրջանաւարտ Ս. Կարապետի։ Տնտեսական սոյն տագնապալից վիճակին մէջ Կեսարիա իր գիւղերով միասին ամէն օր նոր նոր և հանդարտ քայլեր կ՚առնու դէպի կրթական և հոգեւոր բարելաւութիւն։ Իսրայէլ Աբրահամեան

ՄԵՐ ՏՂԱՔԸ
ԻՆՉՈ՞Ւ ԲԱՐԵԿԻՐԹ ՉԵՆ (*)

Շատ անգամ գանգատներ կ՚լսուին մեր դպրոցական տղոց անբարեկրթութեան ու լրբութեան մասին, ու այս թերութեան իբր պատճառ շատերը ցոյց կուտան ընտանեկան դաստիարակութեան թերի ու ծուռ կողմերն, առանց նկատի առնելու դպրոցական դաստիարակութիւնն, որ լրացուցիչը կամ աւելի ճիշդն ուղղիչը պէտք է ըլլայ առաջինին։ Իրա՛ւ, մեր ծնողքներուն տուած բարոյական կրթութիւնը շատ ու շատ քննադատելի է, սակայն մեր դպրոցներն ալ մեծ տարբերութիւն մը չունին անոնց վրայ. կան անօրէններ և ուսուցիչներ, որոնք զարգացումէ զուրկ, ազէտ ծնողքներէ վար չեն մնար, և նոյն իսկ կ՚գերազանցեն զանոնք իրենց տուած յոռի դաստիարակութեամբ։ Արդէն իրաւունք չունինք մեր ծնողքներէն պահանջել կատարեալ դաստիարակութիւն մը, քանի որ իրենց մտաւորական մակարդակն այնքա՜ն ցած է որ գիտակցութիւն չունին իրենց պարտականութիւններուն, բայց վարժարաններ միշտ ունին խնամուած դաստիարակութիւն մը տալու։ Չի՛ բաւեր միայն դէշ աղէկ տղուն միտքը լեցնել ծանօթութիւններ, թիւեր, տօրագներ, այլ պէտք է աշխատիլ անոր հոգեկան կարողութիւնները զարգացնել, ազնիւ զգացումներ թելադրել, նկարագրի տէր ընել զանի, անհատականութեան մղում տալ։ Դէթ ամէն քիչ շատ խորհող անձ այսպէս կ՚ըմբռնէ դաստիարակութեան պաշտօնն ու շինիչ դերը։ Մեր ուսուցիչներուն մեծագոյն մասը դեռ չէ ըմբռնած այս պարզ սկզբունքներն։ Եթէ երբեք ծեծը վերցուած կամ թեթեւցած է մեր դպրոցներուն մէջ, այդ պատուհասական հնօրեայ եղանակին յաջորդած է տղան արհամարհելու յոռի ու վնասակար սովորութիւնը, կոշտ ու գռեհիկ նախատինքներն, արժանապատուութեան զգացման վիրաւորանքներն։ Աշակերտին հետ կ՚վարուին հեղինակութեան այնպիսի շեշտով մը որ ամէն զգացումներու զարգացման արգելք կ՚ըլլայ։ Թոյլ չեն տար որ տղան ազատ միտքով ու մարմնով զարգանայ, այլ նիւթական ու բարոյական պատիժներով կ՚սմքեցնեն իր հոգին։

Տղուն արժանապատուութիւնն ստանալու ըսել արդեօք փոքրիկ բա՞ն մը կ՚համարիք։ Տարուէ հոգեբան ու հմուտ մանկավարժ ըլլալու հարկ չկայ ըմբռնելու համար թէ՛ տղուն ամէնէն փափուկ զգացումներէն մէկն է այն, զոր փճացնելէ աւելի ջանալու է զարգացնել։ Տղան, ինչպէս չափահաս մարդը, ունի «ես» մը, «անհատականութիւն» մը, և այդ «ես»ը պէտք չէ վիրաւորել. արժանապատուութեան զգացումն այդ «ես»ին զարգացման արդիւնքն է։ Ու անգամ մը որ տղան այդ զգացումն ոտքի տակ առնէ, ա՛լ փճացած կրնայ համարուիլ բարոյապէս, որովհետեւ տղուն նկարագիրն անկէ կախում ունի։ Եւ ահա ճիշդ այդ տղան բանի տեղ չդնելու, զանի պատժելու, ծաղրելու, ծեծելու հինաւուրց դրութիւնն է որ մեր տղաքն անբարեկիրթ կ՚ընէ, քանի որ ուսուցիչը կամ կառավարիչն հացի կուտին մէջ ձանձրացած եսամոլ ու շահախնդիր մէկն է։ Հիմա ընդհանուրէն մասնաւորի իջնենք ու իրողութիւնները մէջտեղ դնենք, որպէս զի ընթերցողը լիովին համոզուի թէ մեր բասծները չափազանցութիւն չեն, այլ զուտ ճշմարտութիւն, իրողութիւններն իրենց մերկութեան մէջ պերճախօս են ու ոչ չափազանցուած։

Պոլսի զարգացած ու բարեկիրթ համարուած թաղերէն մէկուն թաղային դպրոցի ուսուցիչները միշտ կ՚գանգատին տղոց անբարեկրթութեան ու լրբութեան մասին։ Այս գանգատն առաջին անգամ լսողն յանցանքը ծնողքներուն պիտի վերագրէ, բայց մօտէն քննող մը լիապէս պիտի համոզուի թէ բոլոր պատասխանատուութիւնը դպրոցին տնօրէնին ու մէկ քանի ուսուցիչներուն վրայ միայն կ՚ծանրանայ։ Ինչո՞ւ։ Անցած դպրոցական տարեշրջանին այդ վարժարանն յանձնուեցաւ կարող հոգաբարձութեան մը ու մանկավարժութեան տեղեակ տեսուչի մը խնամքներուն։ Դպրոցը տարուան մը մէջ բաւական արդիւնք ցոյց տուաւ, թէ՛ տղաքն և թէ ծնողքները գոհ էին։ Բայց պարագաներուն բերումովը կրթական գործէ չհասկցող մարդոց յանձնուեցաւ խնամակալութիւնն, իսկ տնօրէնութիւնն եսամոլ ու պետութիւն տնօրէնի մը հեղինակութեան, որ իր [illegible] գաղափարներովը համբաւուած է։ Եւ ահա՛ այս տարեշրջանին մէջ այնքա՜ն կարգապահ տղաքը կ՚սկսին խոլորիլ, ըմբոստութիւններ ընել. պատճա՞ռ. որովհետեւ տղաքն ազնիւ տեսուչի մը հեղինակութենէն յանկարծ բռնաւոր տնօրէնի մը ճանկին տակ իյնալով ընդվզում կ՚ունենան։

Պզտիկ միջադէպ մը ցոյց կուտայ մեր պատուելի տնօրէնին մանկավարժութիւնն։ Օր մը նոյն ինքն տնօրէնը յանկարծ ներս կ՚մտնէ դասարանէ մը ու կ՚տեսնէ թէ երկու տղաք իրարու հետ կ՚խօսին, զոր կառավարիչը թոյլատրած է եղեր. կ՚զայրանայ ու խօսող տղան քովը կանչելով, սա գռեհիկ խօսքերը կ՚ուղղէ անոր. «Մօ՛, գիտե՞ս ես ո՛վ եմ, ես մարդը կ՚ծեծեմ», ու կ՚սկսի քթին բերնին երկու ուժով ապտակ զարնել, ականջները քաշել եւ չբաւելով այսչափը կից մ՚ալ կուտայ տղուն՝ նախատինքներու տեղատարափի մը մէջ լուալով զանի, ու այսպիսի դէպքեր քանիցս կ՚կրկնուին։ Ուրիշ անգամ տղաքը կ՚երթան արդարացի գիտութիւն մ՚ընելու վերոյիշեալ տնօրէնին, որ խոժոռ կ՚յանդիմանէ զանոնք ու կ՚պատժէ։ Ինչո՞ւ տղաքը

(*).—Այս յօդուածը մեզ ղրկած է ազնիւ Օրիորդ մը, որ կրթական գործի փորձառութիւն ունի, և չուզեր իր անունն հրապարակ հանել։ Ծ. Խ.

իրենց նախկին տնօրէնը կ'երազե՛ն։ Դպրոցին ուսուցիչներն ալ իրենց տնօրէնէն վար չեն մնար այս մասին, մի քանի բացառութիւններով։ Գիտութեան ուսուցիչ մը որ փոխ-տնօրէն ալ է, տղաքը թէ՛ կ'ծեծէ թէ՛ կ'ծաղրէ սա գռեհիկ խօսքերով. «Իշու կտոր, կովու գլուխ, հայվան, փայտ-կտրող». հեգնական ժպիտը շրթունքին վրայ, ծաղրական շեշտ մը կ'դնէ իր խօսքերուն մէջ երբ տղոց հետ կ'խօսի. ու կ'պարծի՛ թէ ինք տղոց վրայ ամէնէն աւելի prestige ունեցող ուսուցիչն է։ Տղաքը կ'գանգատին թէ այդ ուսուցիչ հակառակ կանոնագրին, դպրոցին մէջ իրենց առջեւ կ'ծխէ՛։ Լեզուի ուսուցիչ մ'ալ սովորութիւն ըրած է սա ու ան ծաղրել ու տղոց ծաղրանուններ դնել։ Ու դպրոցին միւս այն ուսուցիչք որք ազնուօրէն կ'վարուին տղոց հետ, քանիցս կ'ազդարարուին խիստ վարմունք մ'ունենալ աշակերտներուն նըկատմամբ։ Այս ցաւալի իրողութիւններուն վրայ ծանրանալ ու խորհրդածութիւններ ընել աւելորդ է, քանի որ մեր գրութեան սկիզբը պարզեցինք նմանօրինակ տնօրէններու եւ ուսուցիչներու հասուցած չարիքները։ Մարդ զզուանք կ'զգայ տեսնելով կրթութեան ազնիւ գործին դէմ հայհոյողներ, դրամին համար միայն աշխատող եսամոլներ, որոնց ձեռքն յանձնուած է մատղաշ ու անմեղ տղոց հոգեկան կրթութիւնը։ Մեզ չէ՞ այսպիսի տնօրէններ եւ ուսուցիչներ պաշտ-Էլչ, հոյխ-Բոն, փիրոյս-յորջոլջել։ Ու կ'հարցնենք. միթէ՞ Ուսումն. Խորհրդին համար աւելի թանկագին է իր մէկ անդամին արժանապատուութիւնը պաշտպանել՝ քան թէ հսկել որ թաղի մը բոլոր տղոցն արժանապատուութիւնն ու դաստիարակութիւնը տիրացու տնօրէնի մը հսկողութեան տակ չվտանգուին։ Ահա՛ ինչու համար մեր տղաք բարեկիրթ չեն։ Ն.

Տոքթ. Ճէվահիրճեան
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Թէ իբրեւ Պետական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ քաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է գոհ ընելու իրեն դիմողները։ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիները զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, տեղւոյն մեծ հիւանդանոցներուն մէջ անոնց գործածութիւնը մօտէն ուսումնասիրելէն ետքը, ապանեխման ու մաքրութեան ամենավերջին մեթոտներն, որոց շնորհիւ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք այնքան անվտանգ եւ ապահով կը հանդիսանան արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ։ Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ., Եշ. եւ Շբ. օրերը ժամ 4-6 Մէրհամէթճեան դեղարանը Պանչէ-Գաբու։ Իսկ Գշ. կէս օրէն ետքն աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ Անտոն էֆ. Գալֆաեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻՐԱՒՈՐՔ. —Երէկ առտու Սելանիկէ դէպ ի Կ. Պոլիս ճամբայ հանուեցան վիրաւոր երկու հազարապետ, տասն սպայ եւ ութսուն երեք զինուոր։ Անցի օրը Կ. Պոլիս ժամանող վիրաւորք Մանասղըրէ անցնելնուն, տեղւոյն ժողովուրդը ծխախոտի արծաթեայ տուփեր եւ ծխափողեր նուէրներ է վիրաւոր զինուորաց։ Սելանիկի մէջ ալ տեղւոյն անգլ. հիւպատոսն, յանուն անգլ. Կարմիր Խաչի ընկերութեան, թէյի, խահուէի եւ այլ սպասներ, սիկառէթներ, շաքարեղէն, չոքոլա, թէյ, խահուէ եւ այլն նուիրեր է օսմ. վիրաւոր զօրաց։ Երլտըզի հիւանդանոցէն տասներեք վիրաւորք եւս ապաքինելով երէկ դուրս ելան։ Մինչեւ հիմա ապաքինածներու թիւն է հարիւր ինսուն։ Կիւմիւշ Սույի հիւանդանոցին մէջ այժմ երկու հարիւր տասնեհինգ վիրաւոր կ'դարմանուին. իսկ Երլտըզի հիւանդանոցին մէջ՝ 454։ Սպարապետի Դուռն հրաման տուաւ որոց որ անկ է կարեւորը տնօրինել՝ հիւանդ զինուորներն իրենց ծննդավայրերը ղրկելու համար։ Ե. զօրաբանակէն (Սուրիա) 25 զինուորական բժիշկ, վիրաբոյժ ու դեղագործ Սելանիկ ղրկուեցան, եւ անկից իրենց համար որոշեալ տեղերը գացին։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպանատան պահականոցին զինուորական բժիշկն երէկ Երլտըզի հիւանդանոցն այցելեց։ Գերման Կարմիր Խաչի բժիշկներէն Տոքթ. Նասէ ու Բինդլեր որք վիրաբուժական գործողութեան մը պահուն վիրաւորուած էին, օր օրի կ'աղէկնան։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ Խորհուրդն որոշեց Թեսալիոյ մէջ ոչխարահամար կատարել եւ զանոնք յօգուտ ի կիր արկանել օսմ. զօրաց պէտքին համար։ Կայս. Իրատէն հաղորդուեցաւ ի Լարիսա։ Ուրիշ տեղերու մէջ ոչխարի տուրք կ'գանձուի։ Թեսալիոյ քաղաքային պաշտօնեաները պիտի ընտրուին Սելանիկի նահանգէն։ Սելանիկի կուսակալութեան հաշուակալութեան դիւանի պաշտօնեայ Լաթիֆ էֆ. Լարիսայի Մուհասէպէճի կարգուեցաւ եւ Հագգը էֆ.՝ կալուածատրոց տեսուչ։ Թեսալիոյ համար կարգուած ուրիշ մէկ քանի պաշտօնեայք ի մօտոյ իրենց պաշտօնատեղիները պիտի ուղեւորին։ Վոլոյի օսմ. նախորդ հիւպատոս Քեամիլ պէյ զինուորական ու քաղաքային կառավարիչ կարգեցաւ Վոլոյի, փոխանակ դեր-գնդ. Էնվէր պէյի։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ հրէից Րաբունապետ Մ. Րուսօ եւ տեղւոյն օսմ. պատուակալ հիւպատոս Ժոզէֆ Թալլէրկ էֆ. հանգանակութեան ձեռնարկեցին ի նպաստ օսմ. վիրաւոր զօրաց։

ԼՈՒՐՈՍԻ մէջ հիւանդանոց մը կառուցուեցաւ, ուր կ'դարմանուին օսմ. վիրաւոր եւ հիւանդ զինուորք։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարել Ելասոնայի բանակին բոլոր զօրաց։ Հարկ եղած դրամն անմիջապէս ղըրկուեցաւ։

ՏԷԼԵԱՆԻՍ. — Յունաստանի նախորդ նախարարապետ Տէլեանիսի 696 տրախմի անպաշտօն վճռակի ամսաթոշակ յատկացուեր է։

ՀՐԵԱՅ Վաճառական Լէոն Նէֆուսի աղջիկն առջի օրն Երլտըզի հիւանդանոցը գնաց եւ վիրաւոր զօրաց շաքարեղէն բաշխեց։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ երկու մարտանաւ՝ Մինէաբոլիս եւ Սանֆրանչիսքօ Պիրէոն ժամանեցին։

ՊԷՐՈՒԹի իսլամք եւ քրիստոնեայք մեծ բազմութեամբ կառավարութեան պաշտօնատունը գացեր են եւ օսմ. զօրաց յաղթութիւններուն առթիւ ուրախութիւն յայտնելով բարեմաղթութիւններ ըրեր են Վեհ. Սուլթանին համար։ Կուսակալն գայս հեռագրեր է ի Կայս. Պալատ եւ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ի պատասխանի գոհունակութիւն յայտներ է։

ԿՐԵՏԷԻ ճակատամարտներուն մէջ վիրաւորեալ օսմ. զինուորք Կ. Պոլիս բերուած էին եւ Երլտըզի հիւանդանոցին մէջ կ'դարմանուէին։ Ասոնք ապաքինեցան եւ դուրս ելան։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ ասոնց իւրաքանչիւրին հարիւր յիսնական ղրուշ հանգստեան թոշակ յատկացուի։

ԿԻՐԱՍՈՆԻ մէջ յանձնաժողով մը կազմուելով 5500 ղրշ. հաւաքեց կարօտ կամաւորներու նպաստելու եւ զինուորական պիտոյից յատուկ ձիեր հայթայթելու համար։

ԻՏԱԼԵԱՆ Անդրէա Դօրիա մարտանաւը Սելանիկէ Կրետէ ուղեւորեր է։

ՍԵԼԱՆԻԿԷ կ'գրեն թէ Իզմիրի, Գոնեայի ու Տէնիզլիի պահեստի զօրաց հրամանատարները՝ Սէրվէդ փաշա, Ալի փաշա ու Հիւսնի փաշա Սելանիկ ժամաներ եւ անկից Ելասոնա գացեր են։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ. — Կայս. Իրատէով, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ գերմանացի երկրաչափ Մ. Թրինֆիլ Վոլօ ուղեւորած է, Թեսալիոյ մէջ օսմ. զօրաց ձեռքն անցած երկաթուղիները քննելու, շտկելի կարօտ պէտքերը ճշդելու եւ պակասները տեղեկագրելու պաշտօնով։ Գերմանացի երկրաչափն այժմ Վոլոյի մէջ սոյն քննութեամբ զբաղած է որոյ աւարտելուն կ'սպասուի՝ կառախմբոյ պակասները Պելճիքական գործարաններէն բերել տրուելու համար։

ԼԱՐԻՍԱՅԻ մէջ, կայս. Իրատէով, ընդարձակ հիւանդանոց մը պիտի շինուի, 300 անկողինով։ Այս փայտակերտ հիւանդանոցին պէտք եղած ատաղձը Սելանիկի կողմերու անտառներէն պիտի մատակարարուին եւ այս մօսք պէտք եղած հրահանգները տըրուած են անտառաց վարչութեան կողմէ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ Լէոբէար մարտանաւը Սելանիկ ժամաներ է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ

Մայիս 23

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ. — Թայմզ մանրամասն տեղեկութիւններ ստացած է Տոմոքոյի նահանջին եւ Օթրիսի թողուելուն վրայ։ Նախ կ'յիշէ թէ հելլէն բանակին դէպ հոն նոր կեդրոնացումն սկսաւ իր աջ թեւին (գնդ. Մաւրոմաւրօ) պարտութենէն յետոյ. կ'պատմէ թէ գաղթականաց առաջին խումբն Գշ. արշալոյսէն առաջ Ջէյթուն ժամանած է։ Հոս արդէն խուճապ կ'տիրէր եւ աւելի շատցաւ երբ հասարակ ոճրագործք բանտերէն փախան։ Գահաժառանգը զոր իր զօրքերը լքած էին, առտուան ժամ 8ին (Ռ. Ն.) Ջէյթուն ժամանեց, որովհետեւ գնդ. Մաւրոմաւրի զօրքերն արդէն աւելի հարաւ քաշուած էին։ Գահաժառանգն սկսաւ հաղորդակցութեան մտնել Աթէնքի հետ, բայց ժամ 8.20ին հեռագիրն սկսաւ չբանիլ. պաշտօնեայք փախած էին, սակայն կ'կարծուի թէ թշնամին խզած ըլլայ թելերը։ Գահաժառանգը Ջէյթունէն մեկնելով Սիլիքիոսէ անցաւ եւ միայն ի Մոլոս կանգ առաւ՝ նոր հեռագիրներ ղրկելու յԱթէնք։ Գշ. օրն ամբողջ Ջէյթուն թողուած էր եւ թուրքերը կրնային գրաւել, բայց ներս չմտան եւ այդ պատճառաւ կ'պահանջեն որ Ջէյթուն ալ չէզոք գօտիին մէջ համարուի։ Գահաժառանգը Մոլոսէն Ջէյթուն վերադարձաւ. հեռագրական հաղորդակցութիւնք վերահաստատուած ըլլալով հոն իմացաւ թէ կրթական ու Ներքին գործոց նախարարք պիտի ղրկուէին ժողովուրդն ապահովցնելու։

—Տէյլի Թէլէկրաֆի թղթակիցը Թեսալիոյ ճակատամարտներուն վրայ ընդհանուր տեղեկութիւն մը տալով ի միջի այլոց կ'ըսէ. — «Երբ Լոնտոն դառնամ, Յունաստանի մասին ճշմարտութիւնը պիտի յայտնեմ։ Շատ ամօթալի կերպով վարուեցան մեզի՝ թղթակիցներուս հետ։ Մեր հեռագրերն յապաղեցին, իրենց շահերուն ծառայեցնելու համար ուզած ձեւովնին հրատարակեցին. մեր նամակները բանեցին ու բացին եւ անոնց պարունակած լուրերը գողցան։ Ես Հելլէններն առաջուց չէի ճանչնար. հիմա շատ աղէկ կ'ճանչնամ. մեծ մասը խոշոր բառեր կ'գործածէ եւ փառքներով կ'յղփանայ. բայց ընտիր տարրներ ալ կան։ Մեկնելու ատենս ասոնցմէ մին ըսաւ որ տղու պէս կուլար իր հայրենակիցներէ մէկ քանիին ընթացքին վրայ։ Բանակն ունի լաւ զօրքեր եւ կարծեմ թէ պիտի կրնային յաջողիլ, բայց սպաները բան մը չեն արժեր։ Գահաժառանգն ամէնէն անկարողն է. սովորութիւն ունի թողուլ այն ամէն դիրքեր զորս վըտանգի տակ կ'նկատէ եւ գոնէ բնակիչներուն ալ իմաց չի տար։ Եվզոնները լաւ կռուեցան, սակայն միւսները պէտք է վերակազմուին։»

—Անգլ. Սթար լրագրոյ թղթակից Մր. Նիպուլ, որ Օտար Լէգէոնին հետ ճակատամարտին կ'մասնակցէր, սպաննուեցաւ Տոմոքոյի առջեւ։ Այս ճակատամարտին էր որ սպաննուեցան նոյն Լէգէոնին հրամանատարն, իտալացի երեսփոխան մը, կամաւորք եւ այլք։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆ Ի ԿՐԵՏԷ. — Բուդէբր մայիս 21 թուով Հանեայէ լուր կ'առնու թէ անցեալ Ուշ. կէս օրէն յետոյ ֆրանսացի ծովակալ Բոդիէի սպայակոյտի պետին հետ Սուտայի ծովածոցին եզերքը պտոյտ մը կատարած միջոցին, հինգ ձեռք հրացան պարպուեր է իրենց վրայ։ Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնն այս դէպքի մասին սա ծանուցն հրատարակեց. — «Ծովակալ Բոդիէ սպայի մը հետ Սուտայի շրջակայքը պտոյտ մը կատարած միջոցին հրացանի ձայներ առաւ, բայց չկրցաւ որոշել եկած տեղն, որովհետեւ իրմէ շատ հեռուն տեղէ մը կ'արձակուէին։ Ուստի կարելի չէ ըսել թէ բնիկներու կողմէ կ'պարպուէին եւ ոչ ալ ծովակալին կ'ուղղուէին։»

—Ուրիշ հեռագիր մ'ալ կ'ըսէ թէ Սուտայէն Հանեա տանող ճամբուն վրայ գտնուող բնիկներու կողմէ հրացան պարպուեր է անգլ. ծովակալ Հարրիսի եւ նաւազի մը վրայ։ —Ուրիշ կողմէ լուր կ'առնուի թէ ծովակալ Հարրիս վերջնագիր մ'ուղղելով քրիստոնեայ ապստամբաց, պահանջեր է 48 ժամուան մէջ ետ դարձնել այն զէնքերը զորս առած էին նաւային տեղակալ Նելըրնէ՝ Սուտայի եւ Իզզէտտին ամրոցին մէջտեղն անոր վրայ յարձակելով։ Ծովակալն Հանեայէ Սուտա կանչեր է Քամբերտաուն մարտանաւը։ Ապստամբք տեղացի տղայ մը յափշտակեր են՝ ծնողքէն փրկանք առնելու նպատակաւ։ Ինչպէս ծանուցուեցաւ, վերջերս աւստրեան ջոկատի մը վրայ ալ յարձակած էին։

—Այս դէպքեր դժգոհութիւն պատճառեցին Հելլէն կառավարութեան, որ հրահանգ տուաւ Կրետացւոց՝ ինչ ինչ կերպերով ընդունիլ կղզւոյն համար առաջարկուած վարչական ձեւը։ Հանեայի մետրապոլիտն ալ իր կողմէ նամակաւ մը յորդորեց ապստամբներն, որպէս զի այլեւս պարսաւելի գործերու չձեռնարկեն։ Կ'ըսուի թէ կղզւոյն ժողովրդեան ուրիշ մէկ դասակարգն ալ պաշտպանութիւն խնդրեր է՝ Սփակիայի եւ ուրիշ տեղերու դէպքերն յիշելով։ Հելլէն զօրաց վերջին մասն հրամանատարութեամբ գնդ. Հարջոսի՝ անցեալ ուրբաթ Կրետէէ ճամբայ ելաւ. մէկ քանի թնդանօթներ կղզին ձգեցին. հելլէն սպայք ըսին թէ այս թնդանօթներ ապստամբներուն կ'վերաբերին։ Հելլէն կառավարութիւնը, կ'ըսէ Ստանտարտ, բողոքեց Մեծ Տէրութեանց, ըսելով որ ծովակալք կը պարտաւորեցնեն Կրետէէ մեկնող հելլէն զօրքերն որ ձեռքերնին գտնուած գերիներն իրենց յանձնեն. այս կերպով Հելլէնք կ'կորսնցնեն՝ գերեաց փոխանակութեան մը յառաջ գալիք օգուտները։

ԶԷՅԹՈՒՆ, 22 մայիս. — «Երէկ, գիշեր ատեն, օսմ. պահակազօրքեր թիւրիմացութեան մը հետեւանօք կրակ ըրին Հելլենաց դիծներուն վրայ. միջադէպն հետեւանք չունեցաւ։

ԱԹԷՆՔ, 22 մայիս.— Զօր. Սմոլենից ու գնդ. Վասոս հրաման տուին հեծելազօրաց՝ սուրէ անցընել աւարառութիւն ընող եւ բանակին մէջ շփոթութիւն յառաջ բերող անկանոնները։ Շատ մը անկանոններ արդէն մահու պատիժ կրեցին։

ՎԻԵՆՆԱՅԷ 23 մայիս թուով հեռագիր մը, հրատարակուած երէկ իրիկուան սուրհանդակով առնուած թերթերուն մէջ, կ'ըսէ.— «Տոմոքոյի նահանջին եւ Օթրիսի թողուելուն առթիւ Թուրքերու կորուստն 1200 կ'ենթադրուի եւ Հելլենացն՝ 1600։

ԱՐԴԱՅԻ զօրաբաժնին նախորդ ընդհ. հրամանատար գնդ. Մանոս, որուն Աթէնքի ժամանելն ու բանտարկուիլը ծանուցինք, երբ Աթէնքի կայարանն հասաւ հոն սպասող ժողովուրդը թշնամական ցոյցեր ըրաւ։ Մանոս իր այս ուղեւորութեան մէջ արդէն տեսած էր անժողովրդականութեան դառն փորձը։ Ակիլնիոմի մէջ ստահակներ մինչեւ կառավարականի պաշտօնատունն իրեն հետեւեցան, կառքը քարկոծեցին եւ սպառնալիքներ ըրին։ Թայմզ կ'ըսէ թէ անգլիացի մը ի զուր ջանացեր է համոզելու զանոնք թէ իրենց ընթացքն անարդար էր։

ՉԷԶՈՔ ԳՕՏԻՆ որոշուեցաւ երկու բանակաց սպաներուն կողմէ ի Թերացա։ Հելլէն պատգամաւորներն էին հարիւրապետք Էմիլ Քարալունիս եւ Բ. Քանտոեանիս։ Որոշուեցաւ որ երկու բանակները քիչ մը ետ կենան, որպէս զի 400 մեդր տարածութիւն մը գոյանայ։ Արեւմտեան կողմն հելլէն բանակին դիրքն որոշուած է Ս. Եղիա լերան ստորոտն եւ օսմ. բանակին՝ ի Տայյա եւ Ցօրանադիս։ Արեւելքէն Մավրոմանդիլի հովիտը կ'անջրպետէ երկու բանակները։ Օսմ. զօրքերը գրաւեցին Տայյա ու Բալըէդու՝ Ջէյթունէն երեք քառորդ ժամ հեռու։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. —Թնդանօթաձիգ զօրաց դեր-տեղակալ Բիէրաքօ Մավրօմիխալիս, որ Կրետէէ դարձաւ, Հելլենասիրաց Լէգէոնին հրամանատար կարգեցաւ։ Շուէտի Կարմիր Խաչը վիրաւորելոց համար 25 սնտուկ դեղ ղրկեց ի Յունաստան։ Հելլէն կառավարութիւնն յԵւրոպա յանձնարարեր է նորէն 12 թնդանօթ, 25,000 հրացան եւ ութ միլիոն փամփուշտ։ Ճենովայէ Մ. Բանճիօ հազար ֆրանք ղրկեց ի նպաստ կարիպալտեան վիրաւորելոց։ Գնդ. Պէրթէի գունդն, 450 իտալացի կամաւորէ բաղկացեալ, մայիս 21ին Արդայէ մեկնեցաւ։ Հելլէն զօրախումբ մը թնդանօթով քաղաքէն դուրս բաւական տեղ հետեւեցաւ անոնց։ Կամաւորք, իմանալով որ Իտալիա պիտի դառնան, մէկ քանի ծայրայեղութիւններ գործեցին, բայց ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ բարեկարգութիւնը վերահաստատուեցաւ։ Գունդն Իտալիա ուղեւորեցաւ շոգենաւով մը որուն հետեւեցան երկու հելլէն մարտանաւ։

—Հելլէն բանակին մէջ հետեւեալ փոփոխութիւնք կատարուեցան. —Բաց ի գնդ. Մավրոմիխալիսէ, որուն յաջորդեց զօր. Սմոլէնից, գնդ. Տիմոթոլլոս Բ. զօրաբաժնին հրամանատար կարգեցաւ։ Գնդ. Սուլիոդիս, Տէմսթէն Սդայքոս (Կրետէէ վերադարձած) Վիզանդիոս եւ Եանիքոսդաս հրամանատար կարգեցան Ա. Բ. Գ. եւ Դ. կիսաբաժիններուն։ Միւս երկու կիսաբաժիններուն պիտի հրամայեն զօր. Սմոլէնից եւ գնդ. Տիմոթոլլոս։ Գնդ. Անդոնիատիս եւ Մասդրաքաս պաշտօնէ դադրեցան։ Գնդ. Մանոսի պաշտօնանկութեան պատճառն է Կրիավոլոյի վերջին յարձակումը։ Աթէնքի ոստիկանապետը միջոցներ ձեռք առաւ, որպէս զի յաւելուածք միայն մասնաւոր արտօնութեամբ եւ պատասխանատու խմբագրի միջոցաւ հրատարակուին։ Ասոր շարժառիթն է անպատեհութիւնը կարգ մը յաւելուածներու որք ամէն վայրկեան կ'հրատարակուին անհիմն լուրերով։

ՄՐ. ՀԻՆՏՄԸՆ ընկերվարական անգլ. երեսփոխանը կ'գրէ Լոնտոնի թերթերուն թէ այն 100 երեսփոխանք որք Անգլիոյ Խորհրդարանէն հեռագիր քաշելով քաջալերած էին զՅունաստան ի պատերազմ՝ պէտք է 10,000ական ոսկի վճարելով, գո՛նէ մէկ միլիոն անգլ. ոսկիի վճարմամբ մասնակցին պատերազմական տուգանքին հատուցման։

ԿԱՐԻՊԱԼՏԵԱՆ Լէգէոնն, Աթէնքի կառավարութեան հետ ունեցած ինչ ինչ անհամաձայնութիւնները կարգի դնելէ ետքը, մայիս 9/21ին դարձեալ պատերազմի դաշտը գնաց, այս անգամ Արդայի կողմը։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւն. — ԱԹԷՆՔ, 25 մայիս. — Վարչապետ Ռալլի այցելութիւն տուաւ Աթէնքի անգլիական դեսպանին, որուն պաշտօնատան մէջ Տէրութեանց դեսպանք խորհրդակցութիւն մը կ'կատարէին։ Ամերիկեան մարտանաւ մը Պիրէոն ժամանեց։ Վեց օտար զրահաւոր կ'գտնուին Ֆալէրի եւ Պիրէոնի նաւահանգիստներուն մէջ։ Իտալացի գնդ. Պէրթէի գունդը Զավէրտայէ մեկնեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Երեսփ. Ժողովին մէջ Մր. Քըրզըն յայտարարեց թէ Կրետէի մէջ քաղաքներու շուրջն հաստատուած չէզոք գօտին այսօրուընէ սկսեալ վերցուած է։

ԶԷՅԹՈՒՆ.— Հելլէն երկու սպայ օսմ. բանակը գացին։

ԲԱՐԻԶ. —Աթէնքէ մայիս 19 թուով Հավասի ուղղեալ նամակ մը կ'ծանուցանէ թէ գահաժառանգ իշխանին ընթացքին նկատմամբ եղած գրոյցներ՝ ժողովրդեան կողմէ չափազանցուելով յուզում մը յառաջ բերին ընդդէմ իշխանին, որուն Աթէնք դառնալը դժուար պիտի ըլլայ, նոյն իսկ եթէ ամբաստանութիւնք անհիմն ալ եղած ըլլան։

Ֆօ-լ-նէ.— ԲԱՐԻԶ, 25 մայիս.— Աթէնքէ կ'ծանուցանեն թէ հելլէն բանակին յատուկ 20,000 հրացան Պիրէոն հասեր են։ Հելլէն կառավարութիւնն որոշեց Կրետէ դարձող զօրքերը մայրաքաղքին մէջ պահել՝ ի նախազգուշութիւն անկարգութեանց որք կրնան ծագիլ մաքերու գրգռութենէն։

Ագանս Նասիոնալ.— ԱԹԷՆՔ, 25 մայիս. —Ցուցումն երկիւղալի հանգամանք մ'ստացաւ։ Կառավարութիւնն Աթէնք կոչեց ոստիկանութեան բոլոր տրամադրելի ույժերը։ Բուռն բանակռիւներ տեղի կ'ունենան Սմոլէնցի եւ գահաժառանգին կուսակիցներուն միջեւ։ Կ'գուշակուի թէ Ռալլիի դահլիճը կամ պիտի հրաժարեցուի եւ կամ պիտի քաշուի։ Ծովային նախորդ նախարար Լեվիտիսի համար կ'ըսուի թէ նախարարութիւն մը պիտի կազմէ, մինչդեռ երեք շաբաթ առաջ դատաստանի պիտի ենթարկուէր։ Զիբրիեանիի ծունգին վէրքն այնչափ ծանր էր որ սրունքը կտրեցին։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 26 մայիս. — Ընդհանրապէս կ'կարծուի թէ ի մօտոյ հաշտութիւն պիտի կնքուի։

ԼՈՆՏՈՆ. — Աթէնքէ կ'գրեն թէ հելլէն կառավարութիւնն հրամայեր է քննութիւններ կատարել Էթնիքէ Էդէրիա ընկերութեան նկատմամբ։

ՏՕՔԹՕՌ
ՀՐԱՆՏ Պ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 եւ 1—5 (ըստ Ե.)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրն Հունգարիոյ մեծ ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելէ յետոյ, սեպտեմբերին այցելութիւն պիտի տայ Ռումանիոյ թագաւորին։ Երկու օր Պուքրէշ պիտի մնայ եւ նոյն չափ ալ Սինայա։

ՔԱՐԻԲԻԼԼԱՍԻՈՆՔ. —Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'յայտարարէ թէ՛ ըստ իր կարծեաց՝ Քարիբիլլասիոններու պահպանումն անօրգար է։

ՍՊԱՆԻՈՅ դահլիճը շատ տագնապալի կացութեան մէջ է։ Ազատականք օրն երկու անգամ Մ. Սակաստայի տունը կ'գումարուին։ Իրենց թերթերը պայքար մը բացած են պահպանողականաց դէմ, զորս կ'մեղադրեն իբրեւ պատասխանատու արդի կացութեան՝ կուսակցութեանց զինադուլի հակառակ որ 25 ամիս տեւեց։ Ազատականք որոշեցին Երեսփ. Ժողովին ներկայ չգտնուիլ ցորչափ պաշտօնի վրայ մնայ արդի դահլիճը։ Խնամակալ թագուհին տակաւին որոշում մը չտուաւ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ գահաժառանգ իշխանը ծանրապէս հիւանդ է. ցնցղատապով խառն թոքատապէ վարակուած է, բայց վերջին օրերս քիչ մը աղէկցած կ'երեւի։

ՍԻՄՖԷՐՈՊՈԼԷ կ'գրեն թէ մայիս 5/17ին Գարասուբազարի շրջակայքը խոշոր կարկուտ տեղացեր է՝ նոյն իսկ հատը մէկ կիլօ ծանրութեամբ։ Բազմաթիւ կովեր կորեր են. եկեղեցւոյն գմբեթն ու տուներու ապակեները փլեր եւ պարտէզները բոլորովին վնասուեր են։

ԼԱՅԲՑԻԿԻ գրավաճառ մը հատոր մը հրատարակեց որ կ'պարունակէ Վիլհէլմ կայսեր քաղաքական ճառախօսութիւններն 1888էն 1895։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ.—Ֆրանսայի 1898 տարւոյ ելմտացոյցին մէջ նշանակուած է 3.413,780,536 ֆր. ծախք եւ 3,413,916,088 ֆր. հասոյթ։

ԲԱՐԻԶԻ իտալեան առեւտրական սենեկին տեղեկագրէն կ'երեւի թէ 1897ի առաջին չորս ամիսներուն Իտալիայէ Ֆրանսա տարուած են 48,022,000 ֆր.ի ապրանք եւ Ֆրանսայէ Իտալիա՝ 45,340,000։ Անցեալ տարուան նոյն ամիսներուն հետ բաղդատելով, Իտալիայէ Ֆրանսա տարուած ապրանքներուն գումարը 1,755,000 ֆր. աւելի եղած է եւ Ֆրանսայէ Իտալիա տարուածներուն 9,867,000, որոց վեցմիլիոնէ աւելին խամ մետաքս է։

ՄԱՐՈՔԵԱՆ դեսպանութիւնը Բշ. Բարիզ հասաւ։ Շբ. Հանդիսաւոր կերպով Մ. Ֆէլիքս Ֆօրի պիտի ներկայանայ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանն ու իշխանուհին այսօր Բարիզէ ճամբայ կ'ելնեն։

—Պուլկարիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ առեւտրական դաշնագիրը կնքուեցաւ։

—Պուլկարիոյ Նախարարաց խորհուրդն որոշեց նուազուրդի դնել Րուսճուք-Թըրնովայի երկաթուղւոյ գծին շինութիւնը։

ԿԱՌԱՊԱՆ ԺՈՐԺ. — Բարիզի մէջ հիմա օրուան մարդն է կառապան Ժորժ՝ որ Ժան-Կուժոն փողոցին հրդեհին աղէտաբերաց մէջ նշանաւոր հանդիսացաւ՝ տասն անգամ կրակին մէջ նետուելով եւ շատ մը անձեր ազատելով։ Ժորժ ի վարձ իր այս ծառայութեան Պատուոյ Լէգէոնի ասպետութեան աստիճանին արժանացաւ։ Լրաբերներ գինետունէ գինետուն զինք կ'փնտռեն խօսակցութիւն մ'ունենալու եւ կենդանագիրն առնելու։ Բազմաթիւ բարեկամք զինքը շրջապատած կ'առաջնորդեն գումարման վայրեր եւ պարծանօք կ'ներկայացնեն հետաքրքիրներու։ Ժորժ 35 տարու է, դեր ու կարճահասակ։ Այսպէս կ'պատմէ արկածն եւ իր ճիգերը. — «Վանդակորմին մէջ բացուած ծակէ մը զոհերը դուրս կ'քաշէի մի առ մի՝ շատերուն վրան կայրէր. անմիջապէս դիմացի մայթին վրայ կը դնէի. հագուստիս այրած տեղերը մարել կուտայի ընկերոջս եւ յետոյ նորէն կրակին մէջ կ'դառնայի։ Երկու հարիւր լիպրայի մօտ կշռող կին մը մէջքէն գրկեցի. ճարպն հագուստիս վրայ կ'վազէր. յետոյ դեռատի աղջիկ մը ազատեցի որ յուսահատօրէն վիզս պլլուած էր»։ Ժորժ կ'պատմէ նաեւ թէ Ներքին գործոց նախարարն ինչպէս իր կուրծքին վրայ կախած էր Պատուոյ Լէգէոնի ասպետութեան խաչը։ Բոլոր ներկայք «կեցցէ՛ Ժորժ» աղաղակելով գրկեր են զինք. նոյն իսկ նախարարը՝ Մ. Պարթու համբուրեր է արիասիրտ կառապանին երեսները։ Ժորժ այլեւս կառապանութիւն պիտի չընէ, զի կառավարութիւնն ապահովցուցած է անոր կեանքը՝ ծխավաճառի խանութ մը բանալու արտօնելով։

ԺԱՆՏԱԽՏ.— Պոմպայէ կ'գրեն թէ մահերու շաբաթական թիւն 170ի իջած է։

ՕՄԱԼԻ ԴՈՒՔՍԸ 17 միլիոն ֆր. կտակեր է իր եղբօրորդիին՝ Ֆերտինանտ իշխանին Պուլկարիոյ, որուն արդէն ի կենդանութեան ալ դրամով օգնած էր՝ իր դիրքը լաւ պահպանելու համար ի գլուխ Իշխանապետութեան։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. — Ուսեալ եւ գործունեայ երիտասարդ մը, որ երկար ժամանակ առեւտրական անկախ գործի մէջ գտնուած է, տնտեսական պարագայից բերմամբ այժմ պաշտօն մը կ'փնտռէ իբրեւ առաջին կարգի գործակատար վաճառականի կամ սեղանաւորի։ Քաջավարժ է առեւտրական ամէն կերպ գործառնութեանց, Մաքսի եւ այլ գործոց, եւ իր պատուաւորութեան համար առաջին կարգի երաշխաւոր կրնայ տալ։ Դիմել «Բիւզանդիոն»ի Տնօրէնութեան։ 5-5

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ընկիւրիէն, ուր կ'գտնուին կիւրինցի վաճառականներ, Ապր. 30 թուով հետեւեալը գրուած է մեզ, նիւրինի մէջ որբերուն խնամածութեան կերպին նկատմամբ.

«Բողոքականաց բացած Որբանոցին մէջ կ'գտնուին 60 հայ որբեր՝ 40ը մանչ և 20ը՝ աղջիկ, որք հաւաքուած են Կիւրինէն, Տէրէնտէէն և Աշտիէն։ Հետեւեալ փորձերը կ'հաւաստեն թէ այդ տղոց խնամարկութիւնը սուղի պիտի նստի ազգին համար, օտարացուցանելով զանոնք իրենց մայրենի եկեղեցիէն։— Որբանոցի վարչութիւնը կ'դժկամակի այդ տղաքներն Հայոց ժո եկեղեցին ղրկելու և անոնց կրօնական պարտականութիւնն հոն կատարել տալու, հակառակ ապահովիչ խոստումներու որք Որբանոցի բացման ժամանակ տրուած էին Առաջնորդարանի։— Զատկի առթիւ Ս. Հաղորդութեան մասնակցելու համար Հայոց Առաջնորդարանը թէև ուզեց որ հայ որբերու ամենքն ալ եկեղեցի բերուին, բայց մեծ ընդ չեղաւ։ Մանչ տղոց մէջէն ամենէն պզտիկները միայն զատելով Զատկի երկրորդ օրն եկեղեցի ղրկեցին, մեծերուն համար պատասխանելով թէ ուզողը կրնայ երթալ։ Իսկ գալով աղջկանց, Որբանոցի վարչութիւնը կ'պնդէ թէ անոնք պէտք է հաղորդուին բողոքականաց ժողովարանին մէջ անոնց սեղանէն։ Հայոց Եկեղեցւոյ համար կիրակի համարուած տօնական օրերն, Որբանոցին մէջ կ'աշխատցնեն տղաքներն, ինչպէս որ Աւագ Հինգշաբթի օրն առու մաքրել տուին անոնց, և զանց ըրին այդպիսի նուիրական օրերն եկեղեցի ղրկել զանոնք։— Փոքրիկ որբերն իրենց մայրենի Եկեղեցւոյ սովորութեան համաձայն ծընրադրութեամբ և խաչակնքելով կ'աղօթեն, և ասոր համար խեղճ մանուկները կ'հեգնուին և կ'արգիլուին Որբանոցի բողոքական դաստուներու և սպասաւորներու կողմէ, և կ'հրաւիրուին բողոքականի պէս աղօթել՝ աչքերնին գոցելով, են։ Վերջապէս, այս և այսօրինակ փորձեր ի գործ կ'դնեն՝ հայ տղաքներն անզգալապէս բողոքականցնելու համար։»—(Սիրով կ'հրատարակենք՝ այս մասին մեզ հաղորդուելիք ո՛ և է բացատրութիւն։)

—Ընկիւրիէն կ'գրեն մեզ նաեւ մայիս 12 թուով.

«Յունաց մետրապոլիտն, կաթոլիկ ազգայնոց գերապայծառ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Յովհաննէսեան և բողոքական ազգայնոց քարոզիչը շնորհաւորական այցելութիւն տուին մեր Տեղապահին։

«— Քաղաքիս երկսեռ վարժարանն այցելեց, քննեց աշակերտներն և աշակերտուհիներն և քաջալերեց զիրենք մայրենի լեզուն ուսանելու ջանք ընել։

«— Երէկ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան ժողովրդեան, կաթոլիկ և բողոքական ազգայնոց և Յունաց, պատարագեց մեր Տեղապահն, իր առաջին քարոզը խօսեցաւ, և հանդիսաւոր կերպով կարդացուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր կոնդակն, հաստատող իր պաշտօնը։ Տեղապահն ի սէր, ի միաբանութիւն և ի մարդասիրութիւն հրաւիրեց ժողովուրդը. չեշտելով խօսեցաւ կրթական խնդրոյն վրայ. հրաւիրեց ժողովուրդն և վարչական մարմիններն՝ որ յամենայնի իրեն աջակից և գործակից ըլլան։ «Ճշմարտապէս առաջնորդական պաշտօնն, բուն Տեղապահը, ժողովրդեան բարոյական և մտաւորական զարգացման մէջ կ'նկատեմ»։

«—Երէկ յետ աւարտման եկեղեցւոյ ընկերակցութեամբ տեղւոյս աւագերէցին և երեք աշխարհական երեւելեաց, Տեղապահը Վսեմ. կուսակալին ներկայանալով՝ մատոյց իր պաշտօնը հաստատող Արդարութեան գործոց նախարարութեան հրամանագիրն և Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարական գիրը։ Ընդունելութիւնը սիրալիր եղաւ։ Այս փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Յունաց մետրապոլտին և Բողոքական ազգայնոց քարոզչին։ Այսօր ալ փոխադարձ այցելութեան պիտի երթայ Գերապայծառ Տ. Յովհաննէս Եպսկ.ին։»

—Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ եւս չկրցաւ Պատրիարքարան երթալ, և իր տան մէջ աշխատեցաւ։ Գիտաւ սաստիկ ցաւ մ'ունի։ Կ'յուսացուի որ այսօր կարենայ նախագահել Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ գումարուած Խառն Ժողովին, որուն Ն. Սրբազնութիւն պիտի ներկայացնէ գաւառային պաշտօններէ խուսափող եկեղեցականաց խնդիրը։

—Գաղղիացի Թաղ. Խորհուրդն յաջորդական հրաժարումներով կազմալուծուած ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրն յանձնարարեց գիւղին քարոզչին որ առժամանակեայ Թաղ. Խորհրդի մը համար ընտրելիներու ցուցակ մը ներկայացնէ։

—Հայ Հռոմէական հաւատակութեան Պատր. Փոխանորդ Կարապետ Եպս. Ասլանեան, որոյ մահը գուժեցինք երէկ, բնիկ Ատանացի էր, ի մանկութեան Զմմառու Վանքը ղրկուած և հոն դաստիարակուած էր. տեղւոյն Լատինական վարժարանին եւս յաճախելէ ետքը, կրօնաւորութեան կոչուած էր։ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ ետքը, Ատանայի առաջնորդ եղած է, և ի վերջոյ, Գատըգիւղի մէջ հաւաքուած Հայ-Հռոմէական Սինոդին որոշմամբ, Կաթողիկոսական-Պատրիարքական Փոխանորդի պաշտօնին կոչուած է, և յետ գործունէութիւն ցուցած է։ Մեր յարգոյ պաշտօնակից Մէմֆ. Ախպար, որ անոր կենսագրութիւնը կ'հրատարակէ, մանաւորապէս կ'գովէ հանգուցելոյն աղքատասիրութիւնն և բարեգործական ձեռնարկներու մէջ ցուցած փութաջանութիւնը։

—Տիարպէքիրէ մեզ կ'գրեն Ապր. 30 թուով թէ հայ-բողոքական Տիկին մը հոն եկած է Լոնտոնէ, որ հայ որբեր կ'հաւաքէ՝ Կիպրոս տանելու եւ հոն բացուած բողոքական Որբանոց մը դնելու համար։

—Երուսաղէմի գերմանական Որբանոցէն փախեր եւ Կ. Պոլիս դարձեր է Պոլսեցի հայ որբ տղայ մը, որ չէ ուզեր հոն կենալ, և արդէն, կ'ըսէ, ինք ակամայ տարուած էր հոն։

—Արմաշի Նորընծաներէն Տ. Խասրով Վ. Պէհրիկեան, որ եօթն ամիսէ ի վեր այցելու հովիւի պաշտօն կ'վարէր Նիկոմիդիոյ առաջնորդութեան ենթարկեալ Բաղչըճուք չորս հայաբնակ գիւղերուն մէջ, այն պաշտօնէն հրաժարած է, և Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ Կ. Պոլիս կուգայ։

—Նանսիէ վերադարձող Ստամպաքցի երիտասարդ մը կ'պատմէ թէ «հոն ուսանող չորս-հինգ հայ երիտասարդներ, որք երկու տարիէ ի վեր Նանսի ղրկուած էին, հրապարակային տեղ մը, գրօսարանի մը առջեւ, գինով վիճակի մէջ իրարու հետ կռիւի բռնուեցան ոչինչ բանի մը համար, և գլուխնին այնքան տաքցաւ որ գրօսարանին առջեւ գտնուող աթոռներն առնելով իրարու գլխին նետեցին։ Ասոր վրայ ֆրանսական ոստիկանութիւնը միջամտեց, և ըսել տուաւ թէ «Հօս տասնեակ հազար ֆրանսացի երիտասարդներ կ'ուսնին, և իրարու հետ եղբօր պէս կ'կենակցին։ Դուք, չորս-հինգ Հայեր, չե՞ք կրնար սիրով ապրիլ իրարու հետ։» Շա՛տ պզտոր դաս մը, հասկցողին համար։

—Թօքատի Նախորդ առաջն. տեղապահ Յովհաննէս վրդ. Հուրիկեան մայրաքաղաքս ժամանեց երէկ։

—Տ. Գրիգոր վրդ. Աբարդեան Ս.Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ Գասըմ փաշա երթալով քննութիւն մը կատարեց տեղւոյն թաղ. խորհրդոյ վիճակին վրայ և արդիւնքը տեղեկագրեց։ Բէրայի Թաղ. խորհուրդն այնքան տրամադիր չերեւիր սահմանելու այդ թաղին մատակարարութիւնը։— Հարկաւ. աղքատին երեսն ո՞վ կ'նայի։

—Ս. Պատրիարք Հայրը Գասըմ Փաշայի համար առժամեայ Թաղական Խորհուրդ մը կազմեց։

—Ռուսիոյ կայսրը շնորհած է Պ. Ալեքս. Մանդաշովի Աննա պատուանշանը ժապաւէնով։

—Պագուեցի խալամ մեծատուն մը ծ Հայտար Ալմազով անուամբ, նուիրած է Սալեանի գիւղին հայոց եկեղեցւոյն 60 րուպլի, Ս. Գրքեր գնուելու համար։

—Յովհ. Այվազովսքի, ծանօթ նըկարիչը, կ'հաստատէ Օտեսայի մէջ նըկարչութեան դպրոց մը, մասնակցութեամբ երկու ռուս նկարիչներու։

—Տ. Զաւէն Վ. Տէր Եղիաեան եւս անդամ ընտրուած է Ղալաթիոյ Մատենադարանի համար վերջերս Ուսումն. Խորհրդէն կարգեալ Յանձնաժողովին։

—Պատրիարքարանի Բ. Գործակատար Յարութիւն էֆ. Գասպարեան հիւանդութեան պատճառաւ բացակայ կ'գտնուի իր պաշտօնատեղիէն։

—Բալուէն Տ. Սարէն քհնյ.ի պաշտօնավարութեան համար գոհունակութեան գրեր կ'հասնին մեզ։ Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք այս լուրը, մաղթելով որ Տ. Սարէն յարատեւէ ի նոյն։

—Ատաբազարէ կ'գրեն մեզ մայիս 10 թուով.

«Ատաբազարցիին բարքերը դեռ այնքան չտկուած չեն մանաւանդ ամուսնական խնդրոց մէջ. Նախապաշարումներ դեռ կան ու կ'մնան։ Ընտանեկան, այր և կնոջ մէջ անհամաձայնութիւններ երբեմնակի կ'տեսնուին. սորա պատճառ կրնան համարուիլ մինչեւ մեկ աստիճան բանի համարուած ամուսնութիւններ. աղջկան մը կամքը ազատ չէ որ իր ուզածն առնու. Ծնողաց կողմէ բռնաբարում կայ, ինչպէս անցեալներն աղջիկ մը կ'ուզէր ամուսնանալ զարգացեալ երիտասարդի մը հետ, բայց իր հայրն ու մայրը չթողուցին և հակառակ աղջկան կամաց՝ նշանեցին անոր այլ տակայն հարուստ երիտասարդի մը. ահա այդ թուականէն այլեւս զոհ մըն է խե՞ղճ աղջիկը։

«—Երկուշաբթի գիշեր երեքուկէսին միջոցները սաստիկ փոթորիկ մը վերջ 3-4 վայրկեան խիտ սիսեռի չափ կարկուտ տեղաց։ Ապրիլ 16ի ցուրտն ա՛յն աստիճան զարկեր էր տերեւներն ու ընձիւղներն իսկ ցամքած ըլլալով շատ անյուսալի է վերստին ծլելնին. Թէեւ եկած առատահոս անձրեւները բաւական կ'յուսադրին, բայց շերամարոյծներէն շատեր իրենց շերամներուն կէսերը վաթեցին. Գոնէ միայ ցորենները խոզակ կապէին. մեք ազգէ ալ կ'զոհանանք։»

—Պրուսայէ մեր յարգոյ թղթակից գոհութեամբ կ'ծանուցանէ մեզ Մայիս 12 թուով թէ Բիւզանդիոնի մէջ գրուածներն՝ ազդեցիկ ըմպելիքին և ծխախոտին վնասներուն վրայ՝ սկսած են ազդեցութիւն ունենալ տեղւոյն զարգացեալ երիտասարդութեան վրայ։ Սասկալի օղիամոլներ և ծխամոլներ տեսնի է որք կա՛մ մեծապէս գործեր են այս ունակութիւններն և կամ բոլորովին մի կողմ թողեր են զանոնք։ Բարենիշ մը այս զգայուն երիտասարդներուն համար։ Կ'մաղթենք որ շատեր հետեւին անոնց գովելի օրինակին։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆ, ատենապետութեամբ Փափազեան Նշան էֆ.ի, իր Ե. նիստը գումարելով երէկ ի Պատրիարքարան, զբաղեցաւ կարգ մը խնդիրներէ յետոյ նաեւ Կեդր. Սնտուկի հաշուոց քննութեամբ, որուն շարունակութիւնը թողուց յաջորդ նստին, ուր պիտի զբաղի նաեւ Ելմտացոյցի պատրաստութեամբ։ — Տումարաց նուագարանը տեղի ունեցաւ 6—7 կազմարարներու ներկայութեան. վերջին գինը մնաց Թղթավաճառ Ռոման և Ընկերութեան վրայ, որոնց յանձնուեցաւ տումարաց պատրաստութիւնը։—Թաղ. Խորհուրդներէ ոմանք ցարդ անպատասխանի թողած ըլլալով Տնտես. Խորհրդոյ ընդհանուր շրջաբերականն, որոշուեցաւ սախալում տալ պատասխաններու պահանջման, որպէսզի կարեւորը տնօրինուի։ Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ Դշ. ժամ 2ին։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԱՍԼԱՆԵԱՆ
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՀԵՐԱՊՈԼՍՈՅ
ԿԱԹՈՂ.Ն ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԴ

Ելից զընթացս առաքելական եւ բազմարդիւն կենաց, համակերպութեամբ կամացն Աստուծոյ, յանմխիթար ցաւ սրտի Հայ Կաթոլիկէ Հասարակութեան և Գերեզմանի Հովուապետին, յորոյ կողմանէ հրաւիրեալ են որք յարգին զյիշատակ Հանգուցեալ Աստուածասէր Արքեպիսկոպոսին ներկայ գտանիլ վաղիւ յաւուր Հինգշաբթի Սրբոյ Պատարագի ի ժամ 1. և Թաղմանական արարողութեան ի ժամ $2^1/_2$ յԱթոռանիստ Եկեղեցւոջ Սրբոյ Աստուածածնի։

Բերա, 14 Մայիս 1897

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Մանասթըրի Նահանգին Մէքթուպճի անուանեցաւ Սըլիվրի Նահանգին Մէքթուպճի Մէհմէտ Սաաբի էֆ., որուն յաջորդեց Մանասթըրի Նահանգին Մէքթուպճի Բեազիմ էֆ.։ Միթիլինի կառավարչի օգնական անուանեցաւ Տրապիզոնի Ռէժիի նախկին տնօրէն Տէր Ներսեսեան Սմբատ էֆ.։ Սելանիկի Նահանգին Բայլըք գաւառակին գայմագամի օգնական անուանեցաւ Մալկարայի Ռէժիի պաշտօնեայ Եօրկաքի էֆ.։

—Ա. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Թէհրանի գերմանական նախորդ դեսպան Մ. Պրոնզոֆի։ Բ. կարգի Օսմանիյէ՝ Տէպրէի կառավարիչ ու զինուորական հրամանատար Հաֆըզ Հիւսէյին Ֆայիգ փաշայի։ Ե. կարգի Մէճիտիյէ՝ յախճապակիի կայս. գործարանին նկարիչ Մարտիրոս էֆ.ի։

ՌՈՒՍԻՈՅ Նիքոլա կայսեր թագադրութեան տարեդարձին առթիւ երէկ առտու ռուս դեսպանատան Պէօյիւքտէրէի ամարանոցին մատրան մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան ի ներկայութեան դեսպանին, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնէից և ռուս գաղթականութեան երեւելեաց։ Եկեղեցական արարողութիւններէն յետոյ Մ. Նելիտով ներկայից շնորհաւորութիւններն ընդունեց դեսպանատան սրահին մէջ։ Օսմ. պահականաւ, որ դրօշներով զարդարուած էր, միջօրէին 21 թնդանօթ արձակեց։ Դեսպանատանց պահականաւերն ալ դրօշներով զարդարուած էին։ Կայս. Պալատան ու Բ. Դրան կողմէ յատուկ պաշտօնեայք ռուսական դեսպանատունն երթալով շնորհաւորական այցելութիւն տուին։ Երէկ իրիկուն դեսպանատան մէջ ճաշ մը տրուեցաւ։

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանն առջի գիշերը սեղան մը տուաւ որուն ներկայ գտնուեցան անգլ., շուէտական ու սպանիական դեսպանք եւլն։

ԲԵՏՐՍԲՈՒՐԿԻ օսմ. դեսպանատունը Բ. Դրան հաղորդեց Ռուսիոյ դատական գործառնութեանց վիճակագրութիւնն, որ յանձնուեցաւ Դատական նախարարութեան։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքն երէկ Մաքրիգիւղ երթալով այցելութիւն տուաւ տեղւոյն մետրապոլտին։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատենի պատժական ճիւղը վաւերացուց Նախնական ատենի մէկ վճիռն, որով դատարանաց վճռագրերու նախորդ պաշտօնեայ Հագգըպէյ 184,000 ղրշ. իւրացուցած ըլլալուն համար դատապարտուած էր երեք ամիս բանտարկուելու և այդ գումարն հատուցանելու։

ՄԱԼԴԱՅԻ օսմ. Նախկին հիւպատոս Եանաքուլօ էֆ.ի 1500 ղրշ. անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ յատկացուեցաւ։

ՁԻ.—Օսմ. զօրաբանակներուն պիտոյից համար Հունգարիոյ մէջ գնուած ձիերէն 148 հատ երէկ առաւօտ յատուկ կառախումբով մայրաքաղաքս բերուեցան։

ՊՏՈՅՏ.—Գերմանական դեսպան Մ. Սաուրմա Եելչ իր աղջկան հետ երէկ առաւօտ շոգենաւակով Սկիւտար անցաւ և հոն նախապէս պատրաստուած ձիերով զբօսական պտոյտ մը կատարեց մինչեւ Չամլըճա լերան գագաթը։

ԽԱՇԻՆՔ.— Տարւոյս մարտ ամսոյ սկիզբէն մինչեւ մայիս ութ, Պանտըրմայէն մայրաքաղաքս բերուած ոչխարներուն և գառներուն քանակութիւնը 55,000ի հասած է։

ՊԱՆՏՐՄԱՅԻ, Պալըքէսէրի ու շըրջակայից մէջ յորդառատ անձրեւներ տեղացեր են, որով կ'գուշակուի թէ այս տարուան հունձքը առատ պիտի ըլլայ։

ԴԻԱԿ.— Ի Ճիպալի ծխախոտի Ռէժիի գործարանին առջեւ ծովուն մէջ երէկ առաւօտ յոյն գերձակի մը դիակը գտնուեցաւ, և յետ բժշկական քննութեան հաստատուեցաւ թէ ծովուն մէջ խեղդուելով մեռած էր։

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ մէջ Տօքթ. Հէքիմեանն, ամուսինն ու սպասուհին վիրաւորողին համար կ'ըսուի թէ նոյն տան նախորդ սպասաւորն է՝ Աբրահամ, զոր Բէրայի ոստիկանութիւնը կ'փնտռէ։

ՎԱՃԱՌԵԼԻ ՏՈՒՆ. — Հանգուցեալ Ասպետ Աստուածատուր Ջանըքի տունը՝ ի Պէօյիւքտէրէ քարափին վրայ, թիւ 32, որ քարէ հիմերով փայտաշէն կառուցուած է գրեթէ 192 քառ. մեգր գետնի մը վրայ, որոյ 120 մեգրը շէնքին և 72 մեգրը պարտէզին յատկացուած են, ունենալով գետնայարկին վրայ ընդարձակ դաւիթ մը և մէկ սեղանատուն. առաջին յարկին մէջ՝ մէկ դահ և երկու սենեակ. իսկ երկրորդ և երրորդ յարկերու խուցերուն մէջ՝ չորական սենեակ. Նաեւ ստորերկրեայ խոհանոց մը, լուացարան մը, սպասաւորաց սենեակներ, փայտի և ածուխի մթերանոցներ և պարտէզին մէջ ծաղկանց ջերոց մը, ի վաճառ հանուած է հրապարակային աճուրդով և 1500 օսմ. ոսկի արժէքով։ Սոյն առաջին հրատարակութեամբ՝ այն անձինք որ կ'փափաքին գնել նոյն շէնքն՝ որ կ'վերաբերի Հայոց Ս. Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց վանուց վաղֆին, կ'հրաւիրուին չորս շաբթուան միջոցին, այսինքն մայիս 12/24էն մինչեւ 9/21 յունիս, ներկայացնել իրենց առաջարկելիք գինը Կ. Պոլսոյ Աւստրո-Հունգարական հիւպատոսարանին, և կամ նոյն վանուց ներկայացուցիչ Գեր. Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Եբէյեանի՝ բնակեալ ի Գում-գաբու Հայոց Պատրիարքարանին մօտ։ Գնոյն 10% (տասն առ հարիւր) ի պահ պիտի դըրուի Աւստրո-Հունգարական Հիւպատոսարանին մէջ, իբրեւ երաշխաւորութիւն։ 8—2

Կ. Պոլիս 20 մայիս 97

ՏՈՔԹՈՐ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), [illegible], [illegible] երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի հանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըլպուզճեանց դէմ)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսօվէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԵՂԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
15 ՄԱՅԻՍ

Այսօր Լատինաց Համբարձման տօնին պատճառաւ Փորսան գոց է։

ՏՕՔԹ. Ա. ՔԱՐԱՔՈՉ
Մասնագէտ երկու սեռի ծննդաբերական, գաղղ. և մորթային ախտերու.

Հռչակաւոր Բրոֆ. Ֆուռնիյէի և Կիյոնի գործութեամբ, նոր և ազդու միջոցներով կարճ ժամանակի մէջ հիմնապէս բուժում կը խոստանայ ծննդական գործարանաց ախտերու։ Խորհրդակցութիւնք՝ ամէն օր ժամը 3 էն 12 (Ը. Թ.), բոլորովին նորագոյն մեթոտով հաստատած իր եւրոպական դարմանատան մէջ, Բերա Մեծ-Փողոց Պօն-Մառշէի դիմաց, 367 թիւ ծաղկավաճառի վրայի տունը։ 26—21

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷ
Արտօնեալ եւ Վկայեալ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ՀՐԱՉԵԱՅ Ա. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Ա. Իր իրաւագիտական շրջանն աւարտած, կը ստանձնէ շէրիի, հուգուգի, վաճառականական եւ պատժական ամեն տեսակ դատեր։

Բ. Այն դատերը զորս պէտք է վարել թէ՛ Իզմիրի, թէ գաւառներու եւ թէ մօտակայ գաւառներու մէջ, ի հարկին խաբինեաթի եւ թեմիզի պաշտօններով։

Գ. Կը խմբագրէ եւ կը թարգմանէ դատական եւ օրինական ամեն գրութիւններ Տաճկերէն ի Գաղղիերէն եւ փոխադարձաբար. վարձք գոհացուցիչ. գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն երաշխաւորեալ. բաց ի Կիրակէ ամեն օր պաշտօնատուն է իր գրասենեակն։ 16—20

Իզմիր, Էսկի Կեօմրիւք Ճատտէսի

ՏՕՔԹ. Ա. ԹԷՐԶԵԱՆ, որ այլ և այլ հիւանդանոցներու մէջ երկար ժամանակ պաշտօնավարելով անմխտելի փորձառութիւն մը ստացած է, այժմ հաստատուած է Սկիւտար Սէլամսըզ թիւ 22 տունն, ուր բաց ի Դշ. և Շաբաթ օրերէ, ամէն օր հիւանդ ընդունելով կը դարմանէ ներքին և մասնաւորապէս կուրծքի հիւանդութիւններ. Նաեւ կ'կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ նորագոյն մեթոտներով։ Դշ. օրերը կէս օրէն վերջ հիւանդք ձրի կ'խնամուին։ 14—11

ԿԵԱՆՔ ՏԷՐ ՅԻՍՈՒՍԻ. Ըստ չորից Աւետարանաց. Պատկերազարդ. Գրեց Գ. Պողպատարեան։ — Հասկնալի աշխարհաբարով մը տաղաչափուած այս մատեանիկն, որ կը պարզէ Յիսուսի կեանքն Աւետարանի ոգւոյն համաձայն, իր բարոյալից յօրինուածով ամենէն մաքուր հաճոյքը կը պատճառէ ընթերցողին և իբր այդ՝ ջերմապէս կը յանձնարարուի ամեն կարգի անհատի։

ՄԱՅՐԻԿԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ. Տօքթ. Ա. Ն. Մէլլ. Ազատ թարգմ. ի գաղղիերէնէ. Գ. Պողպատարեան. — Նորածին մանկութեան նուիրուած ողջապահիկ կանոններու խտացում մ'է գրքոյկս, որ իր ակիզբն ունի ձեռնհաս բժշկի մը փայլուն վկայութիւնը շահեկան պարունակութեանն համար, ուր ի մէջ այլոց ըսուած է. «Անփորձ մայրիկի մը և անուս դայեակի մը համար անգուգական ընկեր մը, անհամեմատելի օգնական մը պիտի ըլլայ սա հատորիկն, իսկ, բժիշկ և կամ կարող դայեակ չգտնուած տեղերուն համար՝ փրկող ձեռք մը պարզապ'ա։» Գին զեղչեալ 2 ղշ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ. Արեւելեան Որբանոցին 1897 թուականին Քրիստոսի, Յօրինեց Գ. Պողպատարեան. — Բաց ի համառօտ պարզ օրացոյցէ՝ կը պարունակէ ընդարձակ յաւելուած մը, ուր խառն գրուած են օգտակար գիտելիքներ, զբօսեցիչ հատուածներ, ոտանաւորներ, առածներ եւն, եւն, և հակառակ այս ճոխ պարունակութեան կը ծախուի խիստ դիւրամատչելի գնով 50 փարա։ Այս երեք գործերու վաճառման հասոյթը Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին յատկացուած է։ Գիտութեան այդ յարկին, ուր վերջին անտեսական տագնապին պատճառաւ որբացած մանուկներ եւս ընդունուած են, արժանի է հանրային քաջալերութեան։ Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Չագմագճըլար թիւ 20, Պալեանց գրատունն։ 12—10

ՏՕՔԹ. ՅՈՎՀԱՆ ՇԻՓԻՆԵԱՆ. — Իր դարմանատունը փոխադրած է Բերա Շիշլի փողոց թիւ 16, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի յետ միջօրէի։ Կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւնք և կը կատարէ վիրահատական գործողութիւնք։ Ամէն ուրբաթ ձրի աղքատաց համար։ 16 ամեայ երկար փորձառութենէն և ծննդամիզական հիւանդութեանց ու մանկաբարձութեանց մէջ ցոյց տուած յաջողակութենէն անշուշտ շատ գոհ կը մնան իրեն դիմողներ։ 15—8

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ԾԱԽՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ՝ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՔԱՔԵԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ և ի մասնաւորի՝

ՊՈԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ՝
Կ. Սուրէնեան՝ Կամուրջին գլուխը և Գատը գիւղ.
«Պին պիր Չէշիտ» Պահճէ Գաբու.
Դեղարան Գասապեան Պահճէ Գաբու.
» Ծաննի՝ Կամուրջին գլուխը.

ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ՝
Պօն Մարշէ՝ Բերա.
«Լըքօնօմիք» Սօսիէթէ Գօ-Օբերաթիվ.
«Ալապուտէօզ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 311

Ընդհ. Ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ԵՒ Ա. ՍԻՔՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօհաֆճի Խան, Սինամպօլ

ՈՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ԳԱՆԹ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000	Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA A ST-PÉTERSBOURG

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրամանաւ արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ
Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մուսթաֆա փաշա)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՐԷՔՔԷՆ

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY
ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ
ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՄԱՆՉԷՍԹՐ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester
Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ ելն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։
Նոր հանուած պայմանագրութեան թերթ։
Տէրութեան ապահովագիր անմերժելի։
Առանց ի ճաշման և յաճախուց մասնակցութեան։
Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Բիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց աւուր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ մնայուն է։ Մելամաղձութեան ախտանիշք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կարելը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զտէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ, որ վարժութիւնն հիւանդը շատոնց կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ու բառերով Dr. Lalor's Phosphodyne London England վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վասնգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 եւ 97։

ՌԷՅՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւը, կռղացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Սկզբան մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է. կը մեղմացնէ, յօդացաւի, կողացաւի դէմ. մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ ցաւին անհետում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլ կը գրէ. «Բիչ մը առեն Րէյնօլտի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասի շատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀՐԱՀԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ուտանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին՝ ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱի անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Եիւքսէք Գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ԾԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւոր շոգենաւ
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղեւորութեան և բեռնառութեան
Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց թ. 1

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի և Սեւ-ծովու միջեւ բեռնող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ամէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Բէսդրիան	10500	Բըրծիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պօսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆըրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Խալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլօմինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը գրիլ շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի և Սեւ-ծովու միջեւ ամէն երկու անգամ բեռնող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էթրուրիա	7718	Մարաթոն	2403
Սերվիա	7391	Ագլաա	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սեֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոգգօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Գաղալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈՒԻ
գործակատար
Ալեքսանտրիա խան, Թիւ 4
Ղալաթիա

L'ANCRE — ԼԱՆՔՐԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՄՐ. 133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ
1871ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 93 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՄՐ. 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Պ. Կոմս Էժմոն Ջիչի, կայս. եւ արք. Ծերոց խորհրդական, Նախագահ
» Ռօտոլֆ Հոեոս, փոխ-Նախագահ
» Ժօզէֆ Հոեոս, կայս. եւ արք. Ծերոց խորհրդական
» Բօլոման Նաւօ » » » »
» Անթուան Բոֆէէ տ'Օսբէն
Թէօտոր Բոնցէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ
Կառավարական Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄՈՒԹ կայս. արք. խորհրդական
Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաֆօղլու, ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՑԻ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
ընդ Հիլ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտալօ	5540	Բօլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճիւնօ	1080	Րիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Քլէօս	1053	Րինալտօ	1663
Արիօսդօ	2377	Տինամօ	504	Քօլբինօ	2307	Րօլլօ	1613
Պասանօ	1822	Էպրօ	2464	Քօմօ	1700	Րոմէօ	1789
Պօրօտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	1862
Պրավօ	1076	Էրատօ	1481	Լէբանդօ	2271	Սաբֆօ	1113
Պրունօ	841	Ֆիտօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիբիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սըէրօ	1200
Գալիբսօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարդէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գադօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Ջիքակօ	2729	Կօզօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կրօտնօ	1695	Մոնդէվիլլօ	1735	Թօրբիտօ	487
Գլիօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2410	Ուրպինօ	2429
Գօլօրատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Գօմօ	1497	Հինտու	3720	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկօ	2906	Հօրադիօ	3600	Օնթարիօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
Գօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Լօրէնցօ շոգենաւն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 17ին և 30ին հոս կ'սպասուի։
Տուրօ շոգենաւը, նաւապետ Մաքրըմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոսհասած է։
Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտըըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ.
Թիւ 17-18, Բիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

(53)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՓԷ

ՅԱՆՑԱՒՈՐԸ

Պատուհանի մը մօտեցաւ. մեծամաղձոտ տեսարանը դիտեց. չաւադոյն ու միգապատ երկինքը, Ռուայալ հրապարակն, ուր անցեալ մեծութեան մը զգայութիւնը կը սաւառնի, շէնքերուն դեղին քարէ և վարդագոյն աղիւսէ ճակատները, Լուի ԺԳ.ի ծանր արձանը, փոշոտ պարտէզին դոյզն անցորդները, մեծ քաղաքներուն վաղահաս աշունէն կիսովին մերկացած ու չաւադոյն ծառերը։

«Դուրս ելնե՛նք, ըսաւ բարձրաձայն։ Զափէն աւելի առանձնացած եմ... Այս ի՛նչ կեանք է...

Փողոցներուն մէջ պտըտեցաւ, յամրաբար, ըստ դիպաց, քալելով։ Եւ այն ատեն յիշեց Տօնատիէօն, իր մանկութեան ընկերն, իր միակ մտերիմ բարեկամը, զոր քանի մ'ամիսներէ ի վեր չէր տեսած, ա՜յնքան վայրենի դարձած էր։

Քանդակագործն, որ հիմա բոլորովին հաշտեալ էր և պատուի հասած էր,— կանաչ վերարկու, պատուոյ շքանշան, վարդաձեւ զարդ, համակնուիրական խանութն, ինչպէս կ'ըսէր ինք զուարթագին,— այս ամենուն հակառակ, չէր հարստացած։ Սակայն աւելի կանոնաւոր կերպով յանձնարարութիւն կ'ընդունէր, բազդատաբար աւելի բարեկեցիկ վիճակ մը ունէր։ Իր սիրելի ձախ գետեզրին հաւատարիմ մնալով, Նոտր-Տամ-տէ Շան փողոցին մէջ, ընդարձակ արուեստանոցով ու փոքրիկ պարտէզով պօրմ (քէօշկ) մը կը բնակէր։

«Հո՛ն արեւ միայն կը բուսնի, ինչպէս Սէն-Լազարի կայարանին աքծանողին պարտէզին մէջ, կը խոստովանէր Տօնատիէօ, որոյ մազերը թէեւ ճերմկցած էին, սակայն իր վաղեմի ծաղրաբանութիւնը դեռ չէր կորսնցուցած։

Բայց էլօյիզ հպարտութիւն կ'ըզգար երբ այս պարտէզէն կը քալէր ազգանին պէտք եղած ազատքեղն,— էլօյիզ, որ հիմա գեր ու առոյգ կին մը եղած էր, գինդեր և ազամանդայեռ զարդասեղ մը ունէր, ձմեռը մէկ անգամ, կաճառին մէջ, մտնող ենաւոր քարտուղարին հետ ճաշելու համար, բայց միշտ բարի, պարզամիտ և զուարթ ըլլալով, երբեմն, իր մեծութեան հակառակ, կուգար կը խօսակցէր իր ամուսնոյն տիպարին հետ, երբ սա անդրիագործին առջեւ կը կենար, և մայրաբար խորհուրդ կուտար որդի մը պէս մերկանդամ դեռատի աղջկան, որպէս զի չուայտութենէ հեռի կենայ եւ հաւատարիմ մնայ իր սիրելի ամուսնոյն։

Քրէյթիէն Լեքիւյէ, քանդակագործին տունն երթալու համար, պարտաւորեցաւ «Քարթիէ Լաթէն»էն և Լիւքսէնպուրկի պարտէզէն անցնիլ։ Սովորաբար, կ'զգուշանար այդ կողմերէն, ուր իրեն կ'ըսպասէին երիտասարդական դժնդակ յիշատակներ։ Բայց այդ օրն, իր բարեկամները տեսնելու աճապարանքով, սովորական զգուշութիւնը չըրաւ։

Երբ Օպսէրվաթուարի ծառուղիէն վեր կ'ելնէր, գիրուկ կին մը տեսաւ որ իր առջեւէն կը քալէր, և մանկական փոքր կառք մը կը վարէր, և որ անտարակոյս մօտէն եկած էր զի արդուզարդին հոգ չէր տարած, և պարզապէս հագած էր կապոյտ այլ սպիտակ բիծերով առտնին լայնազգեստ մը և գլուխն ալ պարտէզի յարդեայ գլխարկ մը դրած էր։ Հասաւ անոր և ճանչցաւ։ Էլօյիզը, Տիկին Տօնատիէօն էր։

«Ո՜հ, դո՞ւք էք, սիրելի բարեկամս, ըսաւ էլօյիզ զուարթագին, իր լեցուն ձայնով, փոքր կառքը կեցնելով՝ դատաւորին ձեռքը սեղմելու համար։ Մեզ տեսնել կուգաք, չա՞տ լաւ, «Հայր Տիէօ»ն այս օրերս կը գանգատէր թէ այլեւս չէք երեւեր։

—Առո՞ղջ է, հարցուց Լեքիւյէ։

—Այո՛, և հիմա պիտի տեսնէք զինքը։ Պտոյտ կ'ընէ ջրին միւս կողմն և ինձ ժամադիր եղած է հոս... մեզ հետ պիտի ճաշէք, այնպէս չէ՞... չքեզ սեւս մը ունիմ։

Քրէյթիէն ընդունեց հրաւէրն, և մինչ կը դիտէր խոշոր տղեկն որ խորունկ կը քնանար ողորահիւս կառքին մէջ.

—Իրա՛ւ է, գոչեց էլօյիզ, դեռ չէք ճանչնար Օկըը (Ոսկան)։

—Օ՞կըը... կրկնեց դատաւորը, սակաւ ինչ զարմացմամբ։

—Այո՛, այդպէս կը կոչենք զայն իր սաստիկ ախորժակին համար... Մանչ մ'է սա, զոր վեց ամսէ ի վեր որդեգրած ենք... Գիտէք ո՛րքան մեծ ցաւ էր մեզ, «Հայր Տիէօ»ի և ինձ համար, զաւակ չունենալնիս։ Անսասուններով չատացած էինք։ Կը յիշէք այն հէք Մոփոտ-Դդակն։ Անկէ ետքն ունեցանք ամէն տեսակ անասուններ, թռչուններ, շուներ, զորս մարդոց պէս կը սիրէինք... և դեռ ունինք, հաւաստի եղէք... Երեք տարի առաջ, մեր գիւղական տան մէջ, ի Մոնֆոր-լ'Ամօրի, ամուսինս էշ մը գնել կ'ուզէր ինձ, փոքր սայլակով մը զիս պտըտցնելու համար...։ Շատ կը գիրնամ, նեղացուցիչ բան է այս... Բայց չուզեցի։ Ըսի իրեն. «ոչ, Տիտէօ, գիտես թէ լաւ կը ճանչնամ զքեզ... «Տասնհինգ օրէն էշը սենեակը պիտի մտնէ, և պիտի թողուս որ մահճակալին առջեւի գորգին վրայ «պառկի...» Այն ատեն, ըստ օրում տանուտէրը միշտ կը կրկնէր, «Սիրուն են անասունները... բայց իրաւ որ տղու մը տեղը չեն բռներ», վերջապէս ըսի իրեն. «լաւ ուրեմն, հատ մը որդեգրենք...»։ Եւ օրին մէկը, թեւ թեւի գացինք «Ընկեցիկ Մանկանց» ապաստանարանն ուր ընտրելու նեղութիւն միայն կը կրէ մարդ։ Տիէօ դէզ մը թուղթ ստորագրեց և մեզ յանձնեցին Օկըը։

Պարզապէս կը պատմէր իրողութիւնն և իր անկեղծութեամբ ու բարութեամբ լեցուն աչքերը Պ. Լեքիւյէին կ'երթային քնացած տղուն։

«Ինչ բարեսիրտ մարդիկ էք, Տօնատիէօ և դուք, մտմտեց դատաւորն, որոյ սիրտը չարաչար կը կըսկծար իր մեռեալ աղջկան ու լքեալ անհարազատին յիշատակին վրայ։

—Մանչ մ'է, քան և մէկ ամսուան, կաթէն կտրած, ո՛հ, երկար ատեն չկայ։ Պատրաստ ձեռքդ կուտան, ինչպէս լիտր մը կարագը պտղավաճառուհւոյն խանութը... բայց, կը տեսնէ՞ք, յղացած գաղափարս շատ լաւ էր... «Հայր Տիէօ» չափազանց ուրախ է որ այս լամուկն ունի և մեք այժմէն կը սիրենք զայն իբր թէ գառագեղին մէջ ծնած ըլլար...։ Հէ՞ք փոքրիկ, կարելի՞ բան է որ ծնողքներն այսքան վատթարացած ըլլան...

Բայց բարեմիտ էլօյիզ իր խորհրդածութեան ընթացքին մէջ յանկարծ կանգ առաւ, և յարեց աւելի ցած ձայնով մը.

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Բ. Մ. ՓՕՋԱՃԵԱՆ